

Міністерство освіти ПМР
Державний освітній заклад додаткової професійної освіти
«Інститут розвитку освіти і підвищення кваліфікації»

НАША АБЕТКА

Підручник для 1 класу
загальноосвітніх шкіл

Допущено

Міністерством освіти Придністровської Молдавської Республіки

Тирасполь
2015

ББК 81я71(4Мол5)
Н37

Автори-укладачі:

Т.А. Лозан, І.В. Мошняга

Рецензенти:

Т.О. Бессонова, А.О. Дубик, Л.М. Мурзичева, В.І. Щербина, старші викладачі кафедри української філології ПДУ ім. Т.Г. Шевченка

Умовні позначення

— Барвінок — познайомить тебе з культурою і звичаями українського народу в Придністров'ї

— Гугуце — розповість тобі про культуру і традиції молдавського народу в Придністров'ї

— Альонушка — представить тобі культуру і традиції російського народу в Придністров'ї

— позначення текстів для читання вчителем

— для тих, хто вміє читати

— прислів'я або приказки

— скоромовки

— робота в парі з товаришем

— спільна робота з батьками

Наша абетка: підручник для 1 класу загальноосвітніх шкіл / Авт.-укл.
Н37 Т.А. Лозан, І.В. Мошняга. — Тирасполь: ІРОіПК, 2015. — 206 с.: іл.

ББК 81я71(4Мол5)

© ІРОіПК, 2015

Юний друже!

Сьогодні ти вперше переступив поріг школи, ти — учень. У чудовий світ знань тебе поведуть найрідніші люди: твої батьки і вчителі, а на допомогу їм придуть книги. Наша абетка розповість тобі про історію Придністров'я, про людей, які живуть на цій землі, про їхню культуру і традиції, допоможе тобі краще пізнати свій край.

МИ СЛАВИМО ТЕБЕ, ПРИДНІСТРОВ'Я!

Муз. Б. Александров

Сл. Б. Парменов, Н. Божко, В. Піщенко

Переклад з російської мови О. Вирвич

Ми славимо край Придністров'я,
Де люди пишаються тим,
Що дружбою, ладом, любов'ю
Навіки пов'язані з ним.
Прославимо наші заводи,
Широкі лани і міста,
Тут чесно працюють народи
На благо Вітчизни труда.

ПРИСПІВ:

Через доли і води
Пронесемо ім'я
Ми Республіки свободи,
Хай живе тут народів сім'я!

Ми славимо рідні долини,
Красоти Дністра берегів,
І нам не забути билини
Про подвиги наших батьків.
Прославимо всіх поіменно
Полеглих за наш отчий дім,
Де пам'ять загиблих священна,
Вітчизні співаємо гімн.

РІДНИЙ КРАЙ. РІДНА МОВА

КАРТА ПМР

ГЕРБ

ПРАПОР

українці

молдовани

росіяни

?

?

У нас урок рідної мови. Ми вивчаємо українську мову.

Який у вас урок? Урок української мови.

Що розповідає вчитель дітям?

Придністров'я

Батьківщина

рідний край

МОВЛЕННЯ БУВАЄ УСНЕ...

Які народні свята, звичаї та обряди народів, що населяють наш край, вам знайомі?

... Й ПИСЕМНЕ...

Хто що робить?

РОДИНА

мама

тато

бабуся

дідусь

онучка

онук

Розіграйте діалог за наведеним нижче зразком.

— Це хто?

— Це мій братик. А в тебе є братик?

— Ні, нема. (Так, є). У мене є сестричка.

ЧОЛОВІК

ЖІНКА

ХЛОПЧИК

ДІВЧИНКА

ЛЮДИНА

НЕМОВЛЯ

Хто зображений на малюнках? Хто якого зросту?

Які люди за віком є на малюнку? Хто що робить?

НАШЕ МОВЛЕННЯ СКЛАДАЄТЬСЯ З РЕЧЕНЬ

РЕЧЕННЯ СКЛАДАЄТЬСЯ ЗІ СЛІВ

Розкажіть про свята і традиції своєї сім'ї.

ВІТАННЯ

Хто з ким вітається? Якими словами вітаються? Складіть речення за малюнками і схемами.

□ □ . □ □ .

□ □ . □ □ .

□ □ . □ □ .

Розіграйте діалоги за змістом малюнків.

□ . □ □ . □ □ .

□ □ . □ □ . □ □ .

□ □ . □ □ . □ □ .

Привіт!

Добрий день!

Добрий ранок!

Добрий вечір!

□ □ . □ □ .

На все добре!

На добраніч!

До побачення!

Бувайте здорові!

Доброго здоров'я!

Хай щастить!

РЕЧЕННЯ ВИРАЖАЄ ЕМОЦІЇ

Складіть діалог за поданими схемами речень.

□ — □ ? □ — □ ! □ — □ ?

Як будемо в дружбі жити — нас нікому не зломити.
Де дружно, там хлібно.
Де дружніше, там тепліше.

ЗНАЙОМСТВО

Складіть діалоги за наведеними зразками.

— Мене звати . — Я Тарас.
— А як звати тебе? — А як звать тебе?
— А мене звать .

Складіть діалог за поданими схемами речень.

┌ ─ ─ ─ !
└ ─ ─ ─ .
┌ ─ ─ ─ ?
└ ─ ─ ─ .

ДРУЖБА, ТОВАРИШУВАННЯ

Розкажіть за малюнком, хто з ким познайомився.

Складіть речення за схемою.

┌ ─ ─ ─ .

Яких правил дружби необхідно дотримуватися?

Нема друга — шукай, а знайшов — бережи.
Без біди друга не пізнаєш.

Українські приказки

ВВІЧЛИВІСТЬ

Розіграйте діалоги за малюнками.

спасибі

дякую

будь ласка

вибач

Розкажіть, що сталося під час гри? Хто сказав: «**Вибач**»? Хто скаже: «**Дякую**»?

Розіграйте діалоги за малюнками.

дозвольте

прошу

перепрошую

Складіть діалог за малюнками. Хто повинен подякувати, а хто вибачитися?

Складіть речення за схемами і малюнками.

┌ — — . ┌ — — .

Ввічливість нічого не коштує, але багато дає.
Добре слово дорожче багатства.

Українські прислів'я

СЛОВА — НАЗВИ ПРЕДМЕТІВ

ХТО? ЩО?

ХТО?

?

ЩО?

?

?

?

?

ХТО?

?

ЩО?

Соловей бере співом, а людина — умінням.
Журавель прилетів і тепло приніс.
Сорока звістку на хвості принесла.

Українські приказки

ШКОЛА. ПРАЦІВНИКИ ШКОЛИ

учитель

учителька

учителі

учень

учениця

учні

школяр

школярка

школярі

Хто? Що роблять? Складіть речення і запропонуйте схеми.

Хто що може сказати чи запитати?

кухар

лікар

прибиральниця

└ _ _ _ . └ _ _ ?

Розгляньте малюнок. Запитайте один в одного: «Що є в класі?».

У класі є , , , .

Що на вікні? Що на столі? Що за партою?

Запитайте одне в одного: «Хто де знаходиться?». Дайте відповіді.

Хто біля ? Хто біля ? Хто за ?

Корінь навчання гіркий, та плід його солодкий.
Мудрим ніхто не народився, а навчився.
Без терпіння немає науки.

Російські приказки

СКЛАД. НАГОЛОС

Складіть слово з даних букв.

Т Н Ц Ї

Тобі складно? Поясни, чому?

ТАНЕЦЬ

Чому тепер вийшло слово? Що допомогло його утворити?

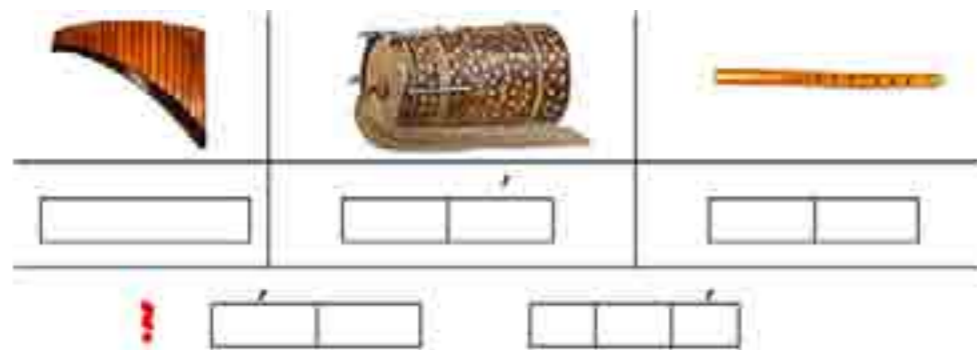
Поклич: **МУЗИКО! УЛЯНО! ІОНЕЛЕ!**

На скільки частин-складів розпалося кожне слово?

Від чого це залежить? Який висновок ви можете зробити?

Запитайте і послухайте: «Це музика?» «Це Уляна?» «Це Іонел?»

Який склад тягнеться довше інших у кожному слові?

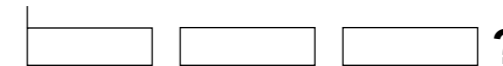
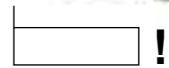
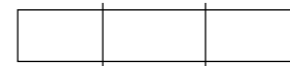
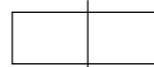
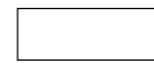
Які народні танці вам знайомі?

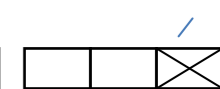
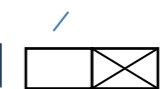
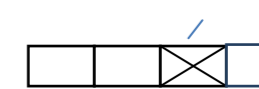
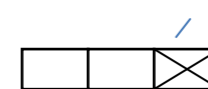
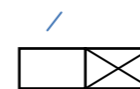
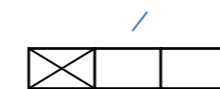
Складіть речення за поданими схемами.

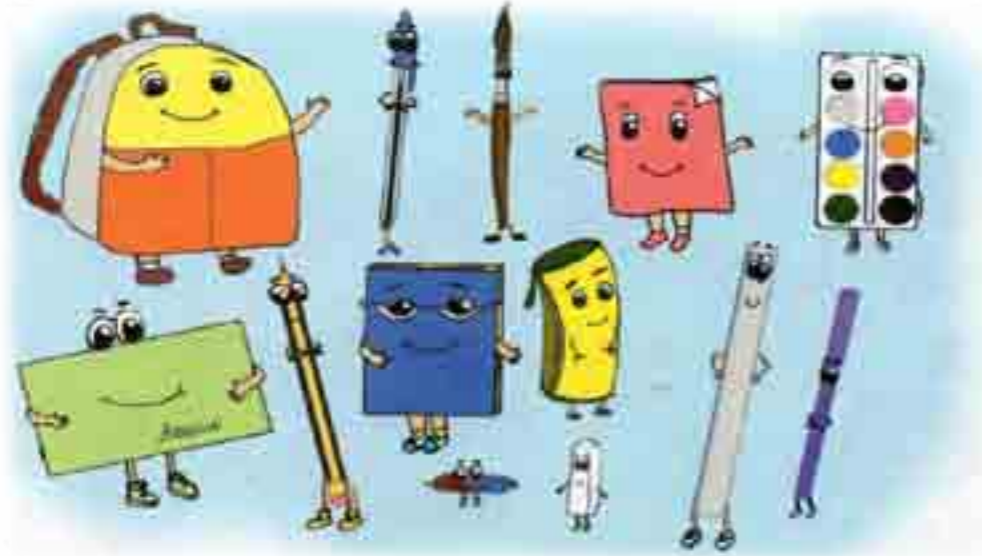
?

Пограйте зі складами.

НАВЧАЛЬНІ РЕЧІ

 Підберіть назви навчальних речей до поданих моделей.

 Дайте імена дітям. Запитайте один в одного, що є у дівчинки. Що є у хлопчика? Відповіді позначте схемою.

┌ — — — ?

 Хто любить науку, той не знає нудьги.
Наука даром не дається — наука працею береться.
Українські прислів'я

 Дайте відповіді на запитання. Спостерігайте за останнім складом. Що ви помітили?

 Що на чому?

— на . — на . — на .

 Дайте відповіді на запитання. Поділіть слова на склади, покладіть наголос.

 Що у чому?

Що за чим?

 Розіграйте діалоги за змістом малюнків.

ГОЛОСНІ ТА ПРИГОЛОСНІ ЗВУКИ

Підберіть слова до моделей слів за ілюстраціями до казки «Лисиця й Журавель».

?

?

?

Давати, давав, та з рук не випускав.
Добрий борщик, та малий горщик.

Українські прислів'я

ЯК ЗВУК ЗМІНЮЄ СЛОВО

Спостерігайте та порівнюйте.

Який привіт, така й відповідь.
Як аукнулося, так і відгукнулося.

Російські прислів'я

СЛОВА — НАЗВИ ДІЙ

Наведіть порядок у казках. Як вони називаються?
Підберіть за малюнком слова до моделей. Дайте відповідь на запитання: «Хто що робить?»

□ □ ? □ □ □ □

Місце наголосу в однакових словах змінює значення слова. Спостерігайте!

□ □

□ □

□ □

□ □

□ □

□ □

ПОРИ РОКУ

Які пори року вам відомі? Чим вони відрізняються?
Як потрібно одягатися в різні пори року? Чому?

□ □ □ □

□ □ □ □

□ □

□ □

Яка пора року вам подобається? Чому? Що наплутав художник?

взимку

влітку

восени

навесні

ОСІНЬ

 Складіть речення за малюнками.

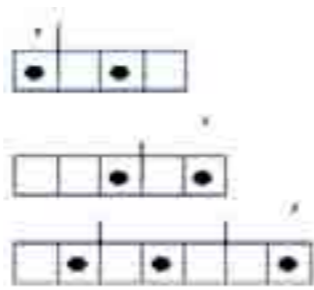
┌ _ _ . ┌ _ _ _ . ┌ _ _ _ _ .

 Які зміни в природі відбуваються восени?

 Складіть розповідь за поданими схемами речень. Підберіть слова до моделей слів за малюнком.

┌ _ _ .
┌ _ _ _ _ .
┌ _ _ _ _
┌ _ _ _ _ .

 Продовжіть розмову мами й доньки за малюнком і зразком.

— Який гарний гриб!
— , цей гриб гарний, але його не можна їсти.
— ?
— .

 Розіграйте розмову тата і сина за поданими схемами й малюнком.

┌ _ _ _ _ .
┌ _ _ _ ?
┌ _ _ _ .

ЧАС. ДНІ ТИЖНЯ. МІСЯЦІ РОКУ

Пори року поділяють на місяці. Скільки місяців у кожній порі року? Назвіть зимові місяці, весняні, літні, осінні.

березень

квітень

травень

вересень

жовтень

листопад

червень

липень

серпень

грудень

січень

лютий

Проспиш весною — заплачеш зимою.
Осінь збирає, а весна з'їдає.
Зима без снігу, як літо без хліба.

Підберіть назви місяців до поданих моделей. До якої з моделей не можна підібрати назву місяця?

Знайдіть на малюнках годинник.
Для чого він потрібний?

вночі

ввечері

вдень

опівдні

вранці

опівночі

Доба — □□, □□, □□, □□.

Місяць ділиться на тижні. Скільки днів у тижні? Назвіть всі дні тижня.

Доберіть назви днів тижня до звукових моделей.

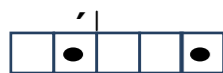
КОЛЬОРИ. СЛОВА — НАЗВИ ОЗНАК

Хто такий художник? Що потрібно зробити в цьому завданні?

┌ — — — . ┌ — — — .

Чим відрізняються предмети? Спостерігайте за кольорами у природі.

Які кольори ви запам'ятали?

жовтий

червоний

фіолетовий

синій

зелений

голубий (блакитний)

оранжевий (жовтогарячий)

Які кольори переважають на малюнках? Чому? Опишіть пору року, зображену на малюнках.

Складіть діалог за малюнком і схемами речень.

—┌ , — — — — .
 —┌ — — — .
 —┌ — — — — — — — — .
 —┌ — — — .

ТВАРИНИ БУВАЮТЬ ДИКІ...

Дикі тварини:

□	•	□	□	•
---	---	---	---	---

,

□	□	•	□
---	---	---	---

,

□	•	□
---	---	---

,

□	•	□	□
---	---	---	---

.

Вони живуть у

□	•	□	□
---	---	---	---

.

Кого можна зустріти в зоопарку?

ведмідь
їжак мавпа
лисиця заєць

Яких тварин ви бачите на малюнку?

...ТА СВІЙСЬКІ

Розкажіть, хто у кого?

□	•	□	•
---	---	---	---

□	•	□	•	□
---	---	---	---	---

□	•	□	□
---	---	---	---

□	•	□	□	•
---	---	---	---	---

Запитайте друга (подругу), які тварини є у їхньому домашньому господарстві. А які є у бабусі й дідуся.

□	•	□	□	•
---	---	---	---	---

□	•	□
---	---	---

□	•	□	•	□
---	---	---	---	---

Порахуйте маленьких тварин. Скільки їх? Розіграйте діалог качки і курчат за малюнком.

качур
качка
каченя

ПТАХИ — НАШІ ПЕРНАТІ ДРУЗІ

Яких птахів ви бачите на малюнку? До назв яких птахів відсутні моделі слів?

Складіть звукову модель до назви якогось птаха.

Розкажіть за планом: Хто це? Де живе?

Ластівка живе під .

Дятел живе у .

Шпак живе у .

Слухаємо і заучуємо напам'ять забавлянку «Сорока-ворона».

Покажіть на малюнок і запитуйте один в одного: «Хто це?».

жайворонок

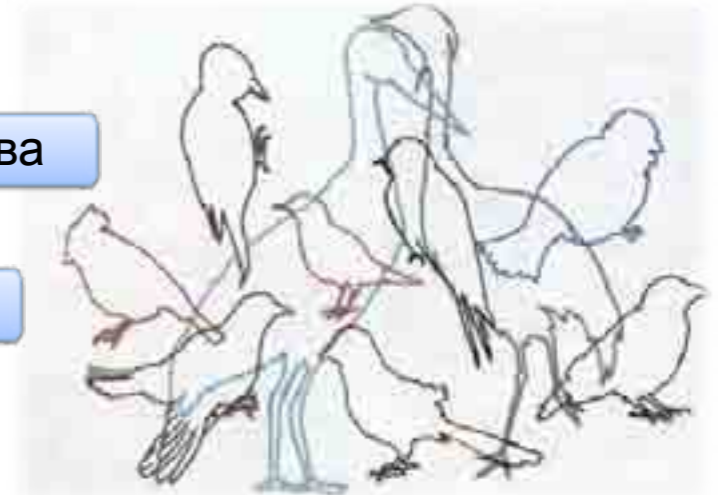
ґава

горобець

шпак

журавель

ластівка

РОСЛИНИ — ОВОЧІ, ФРУКТИ, ЯГОДИ

Послухайте загадки. Упізнайте ці овочі.

На які групи можна поділити рослини?

Підберіть слова до звукових моделей.

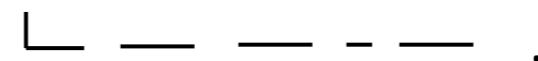
Складіть діалоги за малюнками.

Розкажіть, що ви більше любите їсти. Чому?

З чого матуся зварила компот? З чим бабуся спекла пиріжки?

Розпитайте, з чого матуся варить суп?

ВЗУТТЯ

Запитайте один в одного: «Що це за взуття?».

валянки

чоботи

босоніжки

капці

черевики

туфлі

кросівки

калоші

Розкажіть за малюнками і схемою, хто у що взутий. Побудуйте модель слова для однієї назви взуття. Перевірте один одного.

┌ — — — .

Хто що взує? Яке взуття зайве? Підберіть слова до моделей.

┌ . ┌ .

┌ . ┌ . ┌ .

Дайте дітям імена. Хто взувається й одягається? Хто роззувається і роздягається? Покажіть на малюнок і запитуйте один в одного: «Хто що робить?». Дайте відповідь. Складіть речення до схеми.

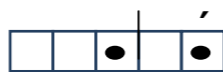
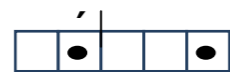
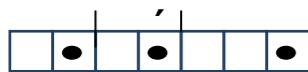

┌ — , — ┌ — .

ОДЯГ. НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ

Що з поданих речей ви одягаєте влітку? Що взимку? Розкажіть, що одягають хлопчики? А що дівчатка? До яких назв одягу підібрані моделі?

сукня

шкарпетки

сорочка

спідниця

хустка

капелюх

панчохи

рукавиці

Що одягне дівчинка своїй ляльці? Якого кольору її одяг? Як ви гадаєте, куди вони збираються?

Розгляньте національний одяг. Як ви гадаєте, де зображені українці? Де молдовани? Де росіяни? Обґрунтуйте свою відповідь.

Як ви гадаєте, про що запитує дівчинку вчителька? Що можна порадити дівчинці?

Складіть речення-пораду до однієї зі схем.

┌ — — — . ┌ — — — , ┌ .

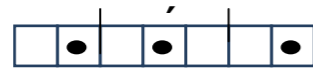
Що ви одягнете у випадках, зображених на малюнках?

ПОСУД. ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ

Для яких страв можна використати цей посуд? До назв якого посуду складені моделі?

Розкажіть за малюнками і схемами речень, що на (у) чому. Що стоїть, а що лежить?

┌ — — — . ┌ — — — — .

виделка

пляшка

блюдец

гличик

склянка

піднос

горщик

макітра

Запитайте один в одного: «Хто правильно розставив посуд? Що треба змінити?». Дайте відповіді.

Що лежить не на місці? Де треба покласти виделку? Де треба покласти ложку? Що на столі зайве? Чого на столі не вистачає?

Запитайте один в одного: «Що ти любиш їсти?».

Водічка, водічка,
Умий моє личко,
Щоб вічка блищали,
Щоб щічки червоніли,
Щоб сміявся роток,
Щоб кусався зубок.

□ □ □ ?
□ □ □ .

Буква загубилась.

М ...К, Р...К, М...М... , Б...Р...Н,
В...З..., В...Т..., Р...М..., Б...НТ.

У ко́го рідна не́нька, у то́го й голівка біле́нька.
У дити́ни заболі́ть пальчик, а у мате́рі — се́рце.
Як під со́нцем квітам, так і з матір'ю дітям.

Які колискові пісні ви знаєте?

Аа

А драбинкою стоїть
Перед входом в алфавіт.

Г. Вієру

— А — а — а!

— А — а — а, а — а — а ...

КОЛИСКОВА

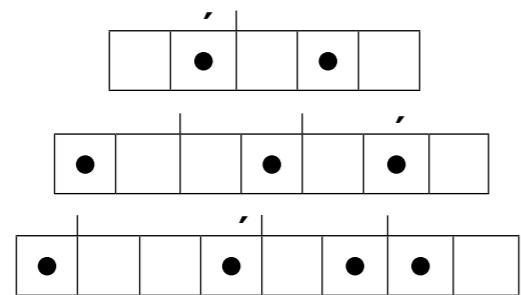
Спи, пташинко, засипай,
Люлі-люлі-бай.
Рада мама коло хати,
Люлі-люлі-бай.
Свою пташку колихати,
Люлі-люлі-бай.

Люлі-люлі, рідний мій,
Люлі-люлі-бай.
І татусь радіє твій,
Люлі-люлі-бай.
Ми утрюх усі щасливі,
Люлі-люлі-бай.
Ходить сон по нашій ниві,
Люлі-люлі-бай...

Г. Вієру

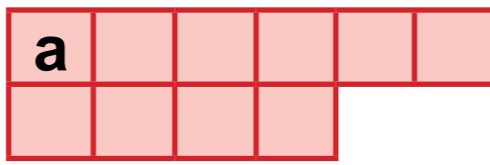
(Переклад П. Засенка)

		
— А-а-а-а-а!	— А-а-а-а.	— А-а!
	?	
— А-а-а-а.	— А-а!	— А-а-а?

Голосиста буква **А**
 Нашу книжку відкрива́.
 Не одна вона іде,
А всю азбуку веде.
 Як веселочка, жива.
 З букв складаються слова.

В. Гринько

Розташуйте малюнки в правильному порядку. Складіть запитання за малюнками.

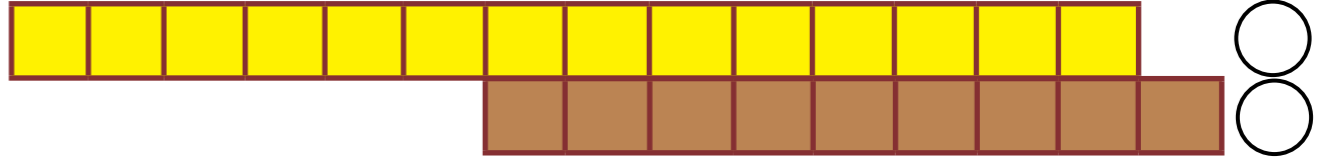

Алла айстри збирала,
 Букети з айстрів складала.

Зберіть слова.

ААММ, ААРМ, ААВЗ, АМК, АРК

.
 .
 — ! !

Буква загубилась.
 Д...Б, Г ... СИ, ГОЛ...БИ, М...ХА, ПАВ...К,
 КАВ...Н, Ж ...К, З...Б

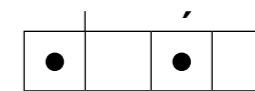
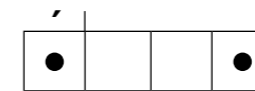
Купив кріль пилку,
 Поклав на узгірку.
 Поки пилку шукав,
 Комар п'їлку украв.

Уу

Буква **У**
 Зовсім проста:
 Тягне ріжки
 Із хвоста.

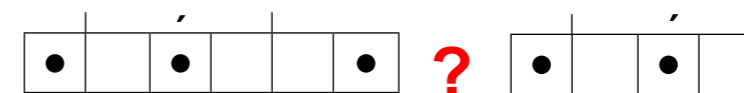
Г. Ванюхіна

— Ау! Ау!
 — Ау-у-у!

— Уу-уу-уу!

У мене є Буква **У**.
У тебе є Буква **У**.
У нього є Буква **У**.
У неї є Буква **У**.
 Де ще є Буква **У**?
 Повідомте нам, **АУ!!!**

Н. Манжос

Ходить гарбу́з по горо́ду,
Пита́ється сво́го роду:
— А чи жи́ві, чи здоро́ві
Всі ро́дичі гарбузо́ві?...

...Обізва́лись огіро́чки,
Гарбузові сині́ й до́чки:
— Іще жи́ві, ще здоро́ві
Всі родичі гарбузо́ві! ...

З української народної пісні

Без труда нема плода.
Де щира праця — там густо, а де лінь — там пусто.

Українські прислів'я

Обведіть кожну четверту літеру. Яке слово заховалося?

КІАУШОСРВЕНОБДІК

Що тобі відомо про свято врожаю? Розпитай у дорослих.

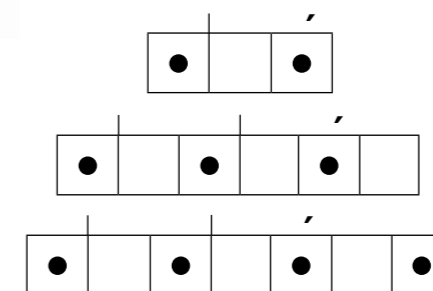
О о

О — це **о**зеро **г**либ**о**ке,
Р**и**бка в **о**зері ш**в**ид**к**а́,
А на б**е**резі там з**б**о**к**у
Очер**е**т та **о**со**к**а́.

М. Щербак

?

На горо́ді у **О**ленки
Огіро́чки — отакенькі.
Поховались в холодо́чку
Оксамітових* листочків.
Огіро́чки просять дощик
Принести́ водиці горщик.

Л. Вознюк

Оса на ноги боса і без пояса.

*Оксаміт — тканина з натурального шовку.

?

	•		•		•
	•				

		•		•	
•		•		•	•

Дерево тримається коріннями, а людина родиною.

И

Букву цю впізнаєш ти:
Є вона в словах: «кроти»,
«Буси», «сир» і в слові «ми».
Пам'ятай: це буква «И»!

М. Пунько
(переклад Л. Блажко)

		•	
		•	•

	•	
	•	•

Складіть звукові моделі до малюнків.

Мишки вийшли із нори,
Гризли ситні сири.
І цукерки, і боби,
І котлети, і гриби.

Д. Смайзл

Мишки вгледіли в коморі
Кусень* сиру на ослоні**.
Котик мишкам заважав,
Взяти сир не дозволяв.

*Кусень — те саме, що кусок.

**Ослін — переносна кімнатна лава для сидіння.

 Прочитайте речення.

у   .

у   .

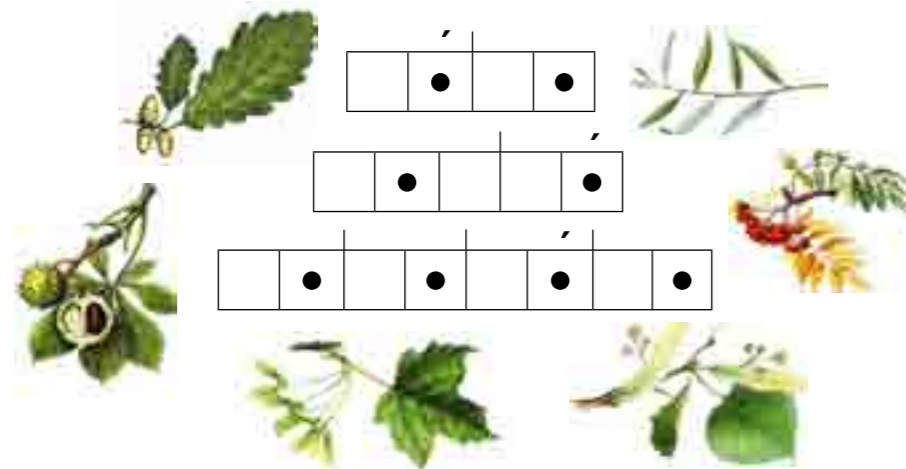
А у   .

 Ми почули від сови,
Що немає слів на букву **И**.

 Р...К Р...К... М...К
Р...С Н...Т... Р...Б...

А У Н О

 З яких дерев листочки?
До яких назв підходять звукові моделі?

• • • •

• • • •

• • • •

а у о и

 Розташуйте малюнки в правильному порядку. Складіть запитання за малюнками.

 Не рий яму іншому — сам упадеш.

 Пиляв **П**илип поліна з лип.
Притупив пилку **П**илип.

 Що зайве?

МАМИН ДЕНЬ

Прóлісочок нерозквітлий
На галявці зріс.
Я його на свято рідній
Матінці приніс.

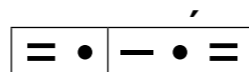
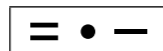
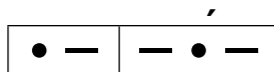
І менé з ним так ніжно
Мама обняла.
Що аж прóлісок розквітнув
Від її тепла.

Г. Вієру

(Переклад П. Засенка)

Підберіть звукові моделі до малюнків.

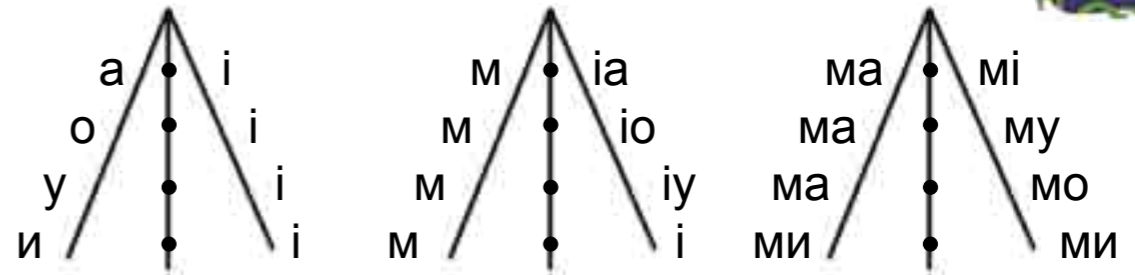
Ішов індик з індичкою,
Ішов понад водичкою,
А за ними — індічатка...
Починаймо все спочатку.

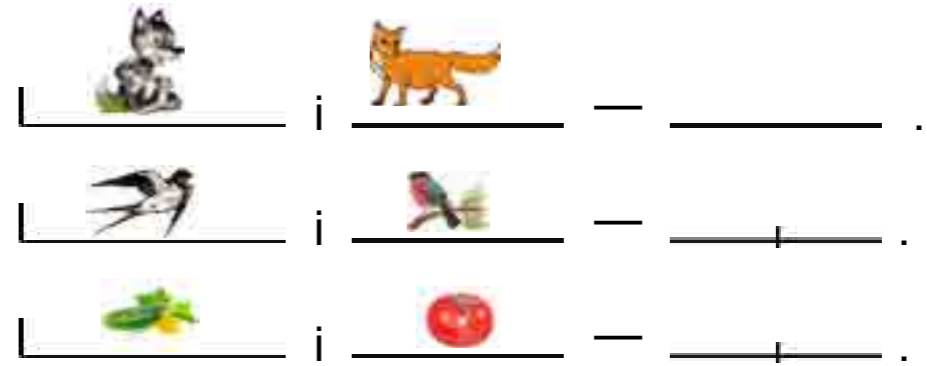
Буква «I», неначе свічка,
З ясным вогником вгорі.
А погасне — чорний гнотик
Стане крапкою над «I».

В. Гринько

Складіть речення.

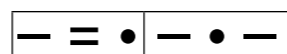
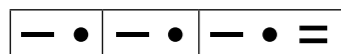
Порівняйте.

Знайшла ножиці **Н**аташа,
 Стала **Н**іну підстригати,
 А її подруга **М**аша,
 Стала **Н**адю наряджати.

С. Атілла

СИ – СИР – СИРОК
 РИ – РИС – ІРИС
 ХО – ХОР – ХОРОВОД

Буква загубилась.

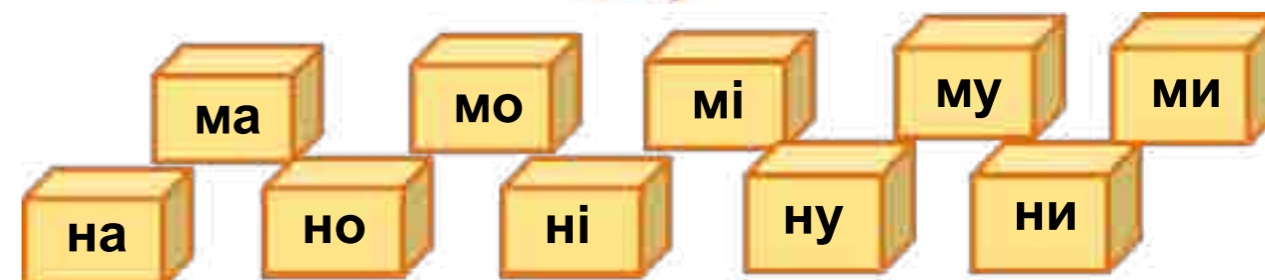
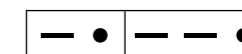
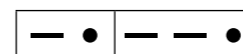
СО..., СЛО..., ДЕ...Ь, ПЕ...Ь, ...ІС, ...ІЧ, СИ..., ТИ...

Н Н

Носоріг **н**амисто взяв,
Ненавмисне розірвав:
 Досі бусини збирає,
Ними букву «**Н**» складає.

*М. Пунько
 (Переклад Л.Блажко)*

На!

Но! Но!

Ну! – Ну!

Он **І**нна.

Інна _____ .

У **І**нни _____ .

Інно, на і .

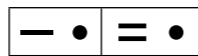
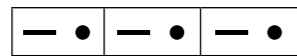

У веселої ворони
У вінку є мак червоний.
А в руках ще й вафля:
Пригощайся, чапля!

Розгадайте ребуси.

Утворіть слова.

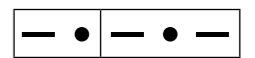
В В О К
1 3 2 4

Л И С А В
2 3 1 5 4

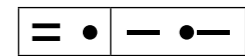
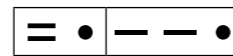

В в

Буква «**В**» така цікава:
Стовпчик **в**верх,
Д**в**і дужки справа.
Так **в** алфавіті живе
Всім потрібна буква «**В**».

В. Гринько

	а	о	і	у	и
в			ві		
м	ма				
н		но			ни

Водовоз віз воду з водопроводу.
Ворона проворонила вороненя.

Розташуйте малюнки в правильному порядку. Складіть запитання за малюнками.

— Ку-ку-рі-ку! Йду до хати,
Щоб лисицю виганяти!
Несу косу на плечі,
Не лежи на печі,
Йди, лисице, геть!

Російська народна казка

Гарно ластівка щебече,
Вправно крилами стриже.
Всім вітрам вона перечить,
Але сили береже...

М. Заблоцький

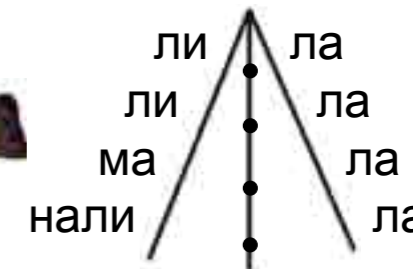
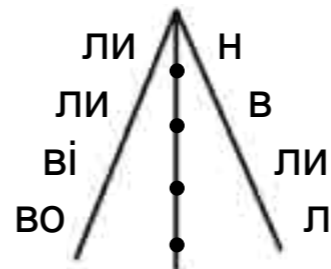
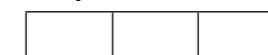
(переклад Л. Дебелого)

Лл

У гості буква **Л** прийшла,
Її **Л**ариса нам знайшла.
Подарувала **Л**ені, **Л**лі.
А ви її впізнали?

С. Іванов

ЛАН

На лану і . У Іван.

Іван _____ .

А он . У .

Складіть слова.

ЛОМИ НИМОЛИ НАЛИМА НАЛ ВАНИ

— Ти куди біжиш доніні?
 — До ріки, що у долині!
 — А коли ти спиш, бистрєнький?
 — А ніко́ли, мій малєнький.

Г. Вієру

(Переклад П. Засенка)

ДНІ ТИЖНЯ

Біг струмочок, як тепер,
 В понеділок, у вівторок,
 І у середу, й четвер.
 Ну й струмочок!
 І у п'ятницю, й суботу
 Він продовжував роботу.
 У діброву заховавсьь.
 Навіть у неділю
 Не віддавсьь дозвіллю!

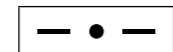
Г. Вієру

(Переклад П. Засенка)

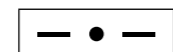

Знайдіть слово у слові.

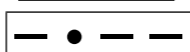
СОНЦЕ — ...

СОБАКА — ...

СПОРТ — ...

Прочитайте слова.

3 4 5 1 2
с о с н а

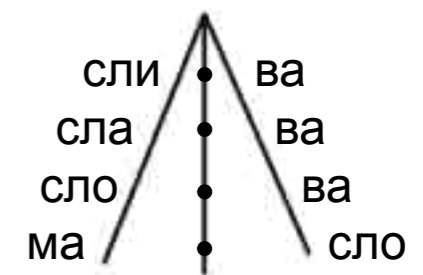
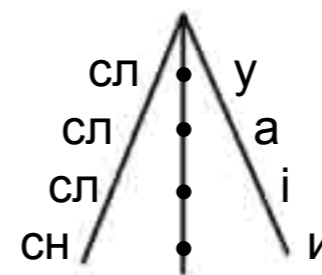
3 1 5 4 2
с м о л а

Сс

Сіла мишка у куточок,
 З'їла бублика шматочок.

Г. Вієру

Ліс. У лісі сосни.

На сосні . А он .
 Ліно, Ліно, лис, лис!

Розгадайте кросворди.

7'я

+ ОПАД

40а

Прочитайте слова, рухайтесь по стрілці.

о с а на сос на

Зберіть слова.

со на но ло
са о са
ва с сі ні ми

У Ніни насос.

А у Слави і Івана

На, Ніно, насос.

Маю я велосипед!
Поспішаю уперед —
Натискаю на педалі:
Нумо, швидше!
Нумо, далі!

Є. Юхніцей

Доповніть слова.

СО — СІ = СИ — ОС □

а у і о и

_____ .
_____ .

ЛІС

У лісі сосни. На сосні смола.
А он лосі. Усі вони на волі.

носила лісові .

Це шифр.

1 — Аа 2 — Сс 3 — Оо 4 — Вв 5 — Іі 6 — Лл

Розшифруйте.

2341 321 26341 652 1661

У ЛІСІ

Слава і Ліна □і□ли у соснови□ ліс. Вони □вали суни□і. На сосні си□іла сова. Вона □ивилас□ на Славу. Слава _____ сову Ліні.

?

М Н Л В С

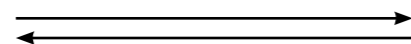
— Ой ви, діточки, козеняточка!
Відімкні́теся, відчині́теся!
Ваша ма́ти прийшла́,
Мо́лока́ принесла́, —
Повні бо́ки мо́лока́,
Повні ро́ги си́ру,
Повні ко́питця води́чки.
Ой ви, діточки, козеняточка!
Відчиня́йте ха́точку.
Ваша ма́ти прийшла́,
Мо́лока́ принесла́.
І ще вам несе́
Свіжо́ї трави́ці повний рот,

Сочеві́ці* на ко́питці,
Між ро́гів пуче́чок кві́тів,
А під пахво́ю — мамали́жку**.
І. Крянге

Я НЕСУ ГУСЕНЯ.

Не кожного дня їдять плачинди***.

Молдавське прислів'я

Не все котові Масляниця, буде й пісний день.

Російське прислів'я

*Сочевиця — бобова рослина.

**Мамалижка — каша з кукурудзяного борошна.

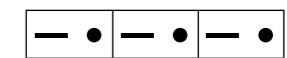
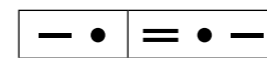
***Плачинда — виріб із тіста, що має плескату форму.

Кк

Буква «**К**», буква «**К**»,
Ой, яка вона швидка!
Наче хлопчик,
Знявши руку,
Витинає гопака.

В. Гринько

ма к
са к*
су к**
к вас

ла ска
ми ска
ві кно
су кно

СОКІЛ У ІОНА

В Іона сокіл Улан. Сокіл сів високо на кілок***.

А Іон кликнув:

— Улан! Улан!

І сокіл — в Іона на коліні.

* Сак — рибальські сіті.

** Сук — частина зрубаної, зломленої, всохлої гілки, що залишилася на дереві.

***Кілок — палиця (жердина), загострена з одного кінця.

Півник зранку в курнику
 Будить всіх: ку-ку-рі-ку!
 Відчиніть скоріш віконце —
 Хай у хатку ввійде сонце!
 Досить спати на бочку!
 День настав: ку-ку-рі-ку!

Що росте у лісі, а що у полі?

Хто це котика злякав?
 Він мало з стільчика не впав.
 Сіра шубка, довгий хвіст,
 Ще й малесенька на зріст.

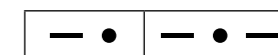
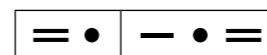
П п

Пекар **п**івень у **п**екарні
Пік **п**ерепічки* **п**регарні,
 І **п**шеничні **п**ампушки,
 І **п**репишні **п**иріжки.
Пригощайтесь!

Є. Гуцало

	а	о	у	и	і
п	па	по			пі
пл			плу		
пк		пко		пки	
спл	спла		сплу		сплі
впл		впло		впли	вплі

У ПАРКУ

Коло коли пак. ам липи, клни, ополі, калина.
Павлик і **П**илипко полили всі липки. А **П**оліна і **П**авліна
 поливали малі клни.

СО → ПІ → Л → КА
 ↓ ↓ ↓ ↓
 С В АС ЛИ
 ↓ ↓ ↓ ↓
 НА НИК КА НА

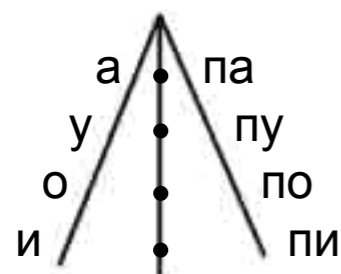
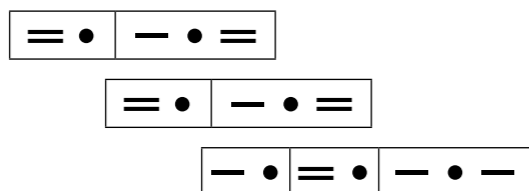

Батько **Н**аум наведе на ум.

*Перепічка — поколотий ножом корж, що робиться із кислого хлібного тіста.

Пудель, півень, пелікан
Завітали в ресторан.
Пригощались за столом
З полуниці пирогом.

НА ІВАНА КУПАЛА

У липні на Івана Купала палили во□ні. А пускали на во□у вінки. Вони пускали вінки і співали: «Пливи, вінок, пливи!»

Розшифруйте слова.

ПИЛИП

5 4 3 2 1

ПИЛКА

3 2 1 4 5

ПАЛКА

3 2 1 4 5

а	у		і	о	и

Які літери заховались? Скільки їх?

П М Е Ц Ё

НАВІЩО ПІВНЮ ГРЕБІНЕЦЬ?

У нашого червоний . Уночі лягають спати. Тоді він бере свій і розчісує собі . Потім він знову кладе на голову. А вдень ходить, розпустивши .

Це шифр. Розшифруйте слова.

1 — **Р** 2 — **М** 3 — **А** 4 — **К** 5 — **Ш** 6 — **И**
134 56543 234 26543

ДВА ПУДЕЛІ

Раз — пудель, двічі — пудель.
Пудель пуделя напудив.
Пудель схожий був на лева.
Другий схожий був на клёна.
Перший-другий, другий-перший.
Клен од лева тричі менший.
Клен од лева тричі більший
не поміститься у вірші.

В. Вітько

М	Н	Л			В														

Складіть розповідь за малюнком.

Рак у річечку пірнув,
раптом рибку ущипнув.
Раче, раче-небораче,
ти щипнув, а рибка плаче.

... АК, ...ІЧКА, БЕ...ЕЗА, ... ИБА, ДЕ...ЕВА

У Микити окуні.
У Тараса лині й карасі.

Лини, окуні й карасі —

Хоч річка і невеличка, а береги ламає.
Не ходи до річки за птахом, а в ліс — за рибою.

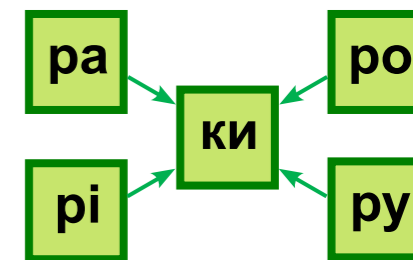
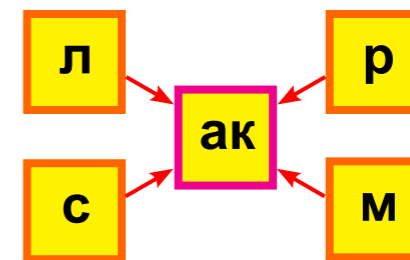
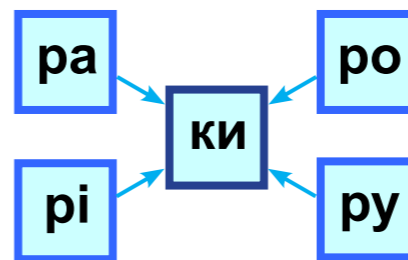
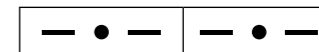
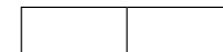
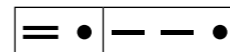
Розшифруйте слова.

КАРУ **АРКОН** **ЛИКРАВ** **ЧАКРІ**
3 4 1 2 2 1 5 4 3 4 5 6 1 2 3 3 5 4 1 2

Р р

Виліз ра́влик на стеблінку,
Зупинівся і завме́р,
На собі несе хатинку,
А вона — як буква «Р».

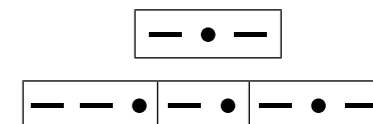

У ПОЛІ

Роман і Маринка пішли в полі. У полі росло просо, морква, ріпа, огірки, капуста, кріп, картоплі. Маринка рвала рослини на суп. А Роман рвав кроликам ріпу і моркву.

Підберіть назви плазунів до звукових моделей.

Рік у рік біля воріт
 Риє нірку чорний кріт.
 Рік у рік скриплять ворота:
 — Рив би ти її навпроти!
 — Ріпи — скрипи, не рипіть,
 Риє там, де хоче рить.

Г. Чубач

Котик гарний каже — МЯУ,
 А собачка каже — ГАВ,
 Жабка каже — КВА-КВА-КВА,
 А ворона каже — КАР.
 Тільки рибка все мовчить
 У водоймах борознить.

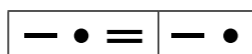

М. Якуб'янець

мотор
 редька
 морква
 річка

?

Яка квітка зайва?

В Алли росли іриси.
 У Ганни ростуть айстри.
 В Інни — лілії.
 А в Маргарити — кактуси.
 Маргарита торкнула кактус.
 Вона вколола руку.

Розшифруйте слова.

456123 34512 345612 34 51267
КТИФРУ **МАРКО** **СТРИАЙ** **МАШРОКА**

Заболіло горло в горіли —
 Бо горіла багато говорила.

Бурі бобри брід перебрели,
 Забули бобри забрати торбі.

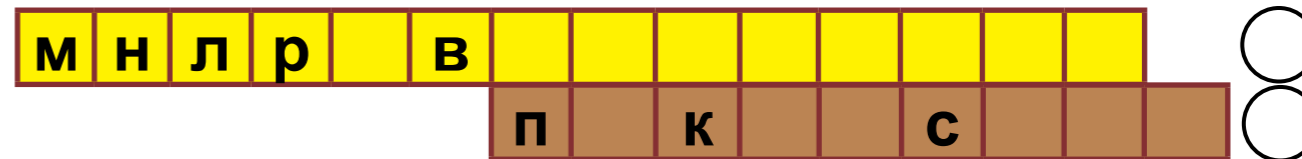
Визначть правила гри.

ПАНАС — СИР — РОМАН — НІС — ...

НА МОРІ

Іра, Рома і Марина на морі.
 У Іри панама.
 Іра _____ .
 Рома і Марина пірнали.
 Марина _____ .
 Рома на мілині _____ .
 — Ура! Ура! Ми на морі!

От перед вами хатка, друзі.
У хаті, помітьте, всього два вікна.
І в чому ж загадка моя?
Як розмістити в ній сім «Я»?

Розгадайте ребуси.

А
тра

З
тон

ПЕ
Л

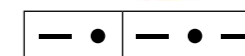
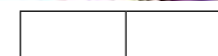

Вправно тигрик місить тісто.
Торт везе він завтра в місто.
В місті буде гарне свято,
Треба тортик прикрашати.

Т **Т**

Тук-тук-тук, ток-ток-ток —
Вибиває молоток.
Ним ви цвяхи заб'єте,
Схожий він на букву «Т».

	а	о	у	и	і
т					
тр			тру		трі
стл		стло			

тут	та то	та ксі
там	та тко	та ксист
так	ма ти	тра ктор
то му	ма тін ка	тра кто рист

Утворіть нові слова.

ЛАСТІВКА — СТИЛ, СІТКА, ВІСК,

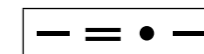
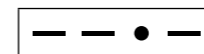
У **А**нтона тато токар.
Мама **Т**амари артистка.
А у **Т**арасика татко таксист.
Тато і мати **Н**астусі і **Т**имка — лікарі.

Котик любить покуняти,
І в піжмурки пограти
З сірим прудким мишенятком
І маленьким каченятком.

А. Зеленська

Тхір піймати хоче качку,
Тигр чатує на конячку.
О. Олесь

Це смугасте тигрнятко —
Наче ніжне кошенятко.
Та насправді це не так:
Він справжнісінький хижак.

Тигрнятко ранком спить,
А вночі полює.
Він сьогодні дуже злий,
Це мене хвилює.

— Тік-так!
— Хто так?
— Тук-тук-тук!
— А так?

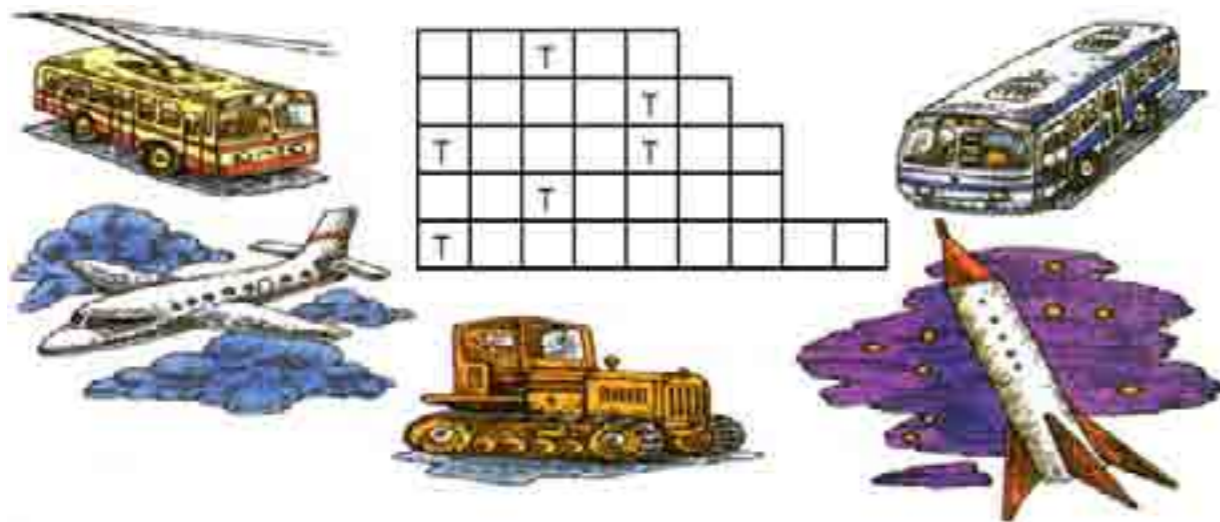

Утворіть нові слова.

ТРАНСПОРТ — СПОРТ, СОРТ, НОРА, ...

Назвіть види транспорту.

КОТИК І ПІВНИК

Ми ставили виставу «Котик і Півник». Тимко — Котик,
Андрійко — Півник, а Наталка — Лиска.

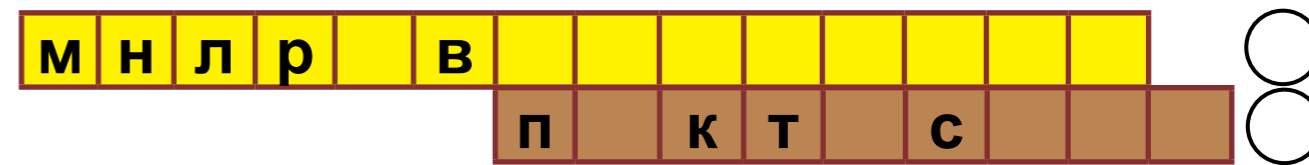
От Лиска стала коло
вікна.

— Півнику, Півнику! —
стукала вона у вікно.

А Півник:
— Ток-ток! Он там
Коток!

Тигр ричить,
Ричить тигриця —
Пролетіла низько птиця.

В усьому світі знають українські писанки.

З тієї хвилини, коли на яйце наносили орнамент, це вже було не просте яйце, а святкова писанка. Її розписували тільки в доброму настрої.

Писанка — символ вічного життя, добра й сонця.

До нас дійшов звичай фарбувати яйця або писати писанки* на Великдень.

А у твоїй родині знайомий цей звичай?

Українська писанка,
Як дитяча пісенька.
Як бабусина казка,
Як матусина ласка.

Сяду собі скраєчку
І розмалюю яєчко.
Хрестик, зоря, віконце,
І стане вона, мов сонце.

А. Камінчук

Складіть розповідь про святкування Великодня у вашій родині.

Летіла лелека, заклекотіла до лелеченят.

* Писанка — розмальоване великоднє куряче або декоративне яйце.

Е е

Що майструє ця дівчина?
До стовпця — аж три жердини.
— Відгадайте! — всіх зове.
Відгадали? — Буква **Е**!

--	--	--

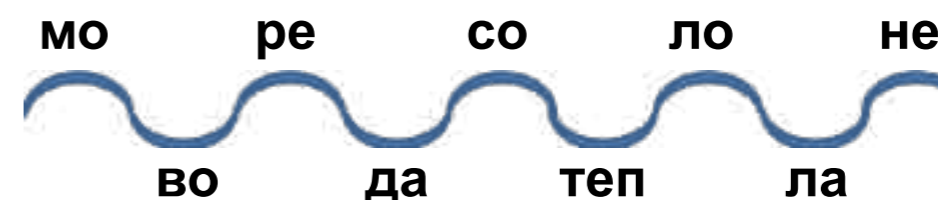
--	--	--

--	--

З'єднайте склади й утворіть слова.

ЛЕЛЕКИ

На високому клені си□іли лелеки. Вони вєсело клекота□и. Кóло клена літали малі леле□ата. Одне леле□а сіло на кленову □ілку.

Воно не мо□ло літати. Тато полетів на болото по корм.

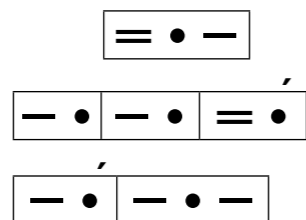
Мама стере□ла кволє леле□а.

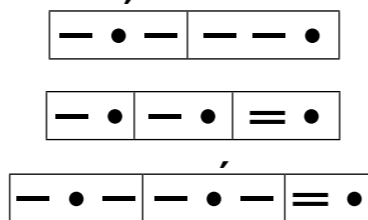
Підберіть до звукових моделей слова за малюнком.
Складіть з ними речення.

Хто це?

Що це?

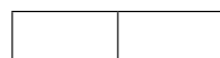
Читайте й розрізняйте слова.
Подумайте, яким звуком відрізняються пари слів?

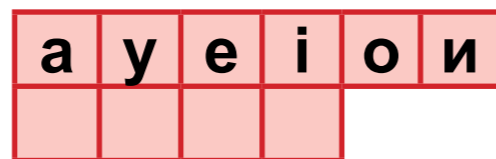
калина	пічка	шибка	парта	булка
малина	річка	рибка	карта	білка

Страус Ему — енергійний,
Елегантний, емоційний.
Етикету він охоче
Малюків навчити хоче:
— На екскурсії в савані
Будьте чемні та охайні!

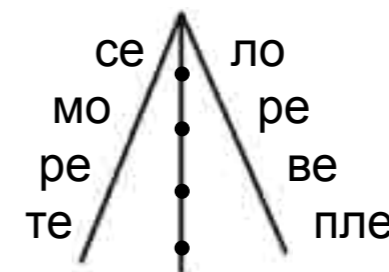
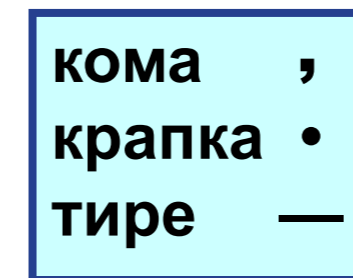

Де багато пташок, там нема комашок.
Видно птаха по пір'ю.

«Е-е! — сказала буква Е, —
Звір мене не здожене!»
І, махнувши нам рукою,
Е — зробилося луною.
«Е-е!» — гукаємо у ліс.
«Е-е!» — відгукується скрізь.

Г. Чубач

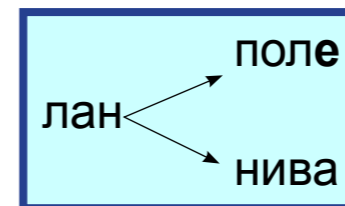
летів
налетів
вилетів
полетів
перелетів

СПРИТНА ЖАБКА

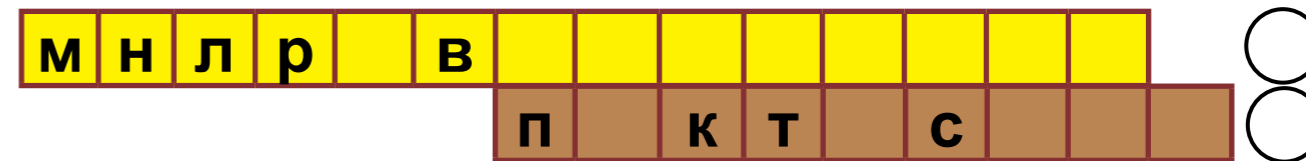
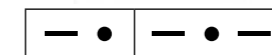
Коло села луки. Там Оленка і Меланка пасли
— О! ! — крикнула Оленка.
— Опустити прута, — попросила Меланка, —
і не наступи.

Сестри присіли коло . Та спала. Промені
ласкали спинку і лапки. Раптом кліп: «Кум-кум! Кум-кум!»
Скік — і пірнула. Ото спритна!

море
весло
океан

Садок вишне́вий коло ха́ти,
Хруці* над ви́шнями гуду́ть.
Плугата́рі з плуга́ми йду́ть,
Співа́ють іду́чі дівча́та,
А мате́рі ве́чєря́ть жду́ть.

Т. Шевченко

Розгадайте ребуси.

Складіть слова.

*Хруц — травневий жук, якого звали в народі майкою.

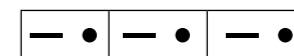
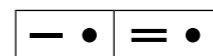
Дд

Буква **Д**, наче **дім**,
Височенний **дах** на нім.

Д

Т

	а	о	у	и	і
д					
дв					
дл					
др					
рд					

ДИНІ

У долині посадили діні. Дині допіли. Дарінка клала дині в пілку*, а Дмитрик і Оксанка носили на купу. Переносили всі дині. Деякі дині переспіли і поріпали. Такі складалі окремо.

Потім дістали три спілі й солодкі дині. Вони так і танули у роті. Сік тік на руки, і долоні стали липкими. Не дині, а мед.

*Пілка — шматок тканини чи підстилка на підлогу.

До якої казки малюнок?
Розкажи її.

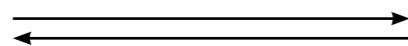
Буква загубилась.

Кі... КА, ...ІРКА, ...АЄЦЬ, ГРО...А, ...ИМА,
КА...КА, КОВ...АНИ

Прочитайте, починаючи з кінця.

Я НЕ ВЕЛЕТЕНЬ, НЕ ТЕ ЛЕВЕНЯ.

Під голубими небесами
Мов чарівними килимами,
На сонці сяйвом, сніг лежить;
Лише прозорий ліс чорніє,
Крізь іній хвоя зеленіє,
Під кригою ріка блищить.

О. Пушкін (переклад Я. Черногуза)

Зз

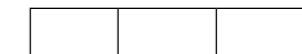
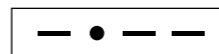
Збоку, **з**низу і **з**гори
Схожа «**З**» на цифру три.
Є три **з**уби в букви «**З**»,
Ними все вона гри**з**е.

І. Січовик

Д

Т

а о у и і е

с са

си

з за

зи

коза – коса
зерно – село
зірка – сітка

ВЕСЕЛА ЗИМА

Настала зима. Мороз прикрасив візерунками вікна.
Замурував у лід ріки, озера, ставки.

Тато залив коло дому ковзанку. Ми стали на ковзані — і на ковзанку!

А Дмитрик посадив малу Зіну на сани і везе. Повезло Зіні!
Зима морозна, але весела!

Не водити за носа.
Не задирати носа.
Не показувати носа.

Півень в школу поспішає,
 Ранець за плечима має,
 Там лежить усе рядком:
 Пénзель, олівець, альбóм.

І. Січовик

Прочитайте слова.

с	і		ь
м	і		ь
л	і		ь
т	і		ь

о	с	і	ь
о	к	у	ь
о	л	е	ь
к	р	і	ь

Вмиває кішка кошенят.
 Вмиває кізка козенят.
 Мене водою з милом
 Щоранку мама миє.
 І чистим сонечко встає
 Щодня з-за небокраю...
 І в нього, мабуть, мама є,
 Бо хто ж його вмиває?

А. Костецький

Розгадайте кросворди.

Ь

Знак називається м'яким.
 Пом'якшуєм вимову ним.
 Це знає і маля,
 Бо слово «пень»
 І слово «день»
 М'якенько вимовля.

Т. Коломієць

С Т Н
 Л ьо Д
 з

НА РАДІСТЬ УСІМ

Дідусь Кузьма з онуками порались у садку. Вони садили молоденькі сливки і смородину.

— Василько копатиме лунки. Олесь носитиме від ставка воду. А маленька Оленка поливатиме, — керував дідусь.

У викопану лунку дідусь поставив сливу.

Олесь засипав лунку і притоптав навколо деревинки. Оленка полила.

— Влітку всі ласуватимуть солодкими соковитими плодами, — промовив Василько.

— А мама наварить повідла, — додала Оленка.

— Так, серденько, так, — радів за онуків дідусь.

Кóлесо на млині
Вéртиться і вéртиться.
Мéле тато мій зерно́ —
Тече́ борошном воно.
Ну, а потім наша ма́ти
Хліб із борошна пече́ —
Він найкращий, найсмачніший.
Подобається? Бері́ ще!

К. Драгомир

б□лка

а и о у і

б□нт

б□нт

?

з□бри

б□лка

зубр□

Легко сказати «плачінда», але довго її робити.

Молдавське прислів'я

Без праці хліб не народиться ніколи.

Російське прислів'я

Б б

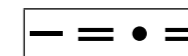
Радіє сонце — не́бу,
По́лечко — соняшнику.
Радіє скатерти́на хлі́бу,
Він на ній, як сонечко.

Г. Вієру

б

п

бік — пік
зуб — суп

Б — П

рибка — ріпка
рубати — купати

МАЛІ ПОМІ□НИКИ

Тато і мама на роботі. Аурі́ка з Аурéлом вдома. Вони прибрали в кімнаті. Потім Борис купив □ліб і батон. Аурі́ка на обід зварила бор□. Скоро з роботи при□□ли мама і тато.

Спасибі вам, діти, за обід!

Підготуйте розповідь про вашу допомогу батькам.

Ба́влять ранньої пори
Бобренят старі бобрі́.
Бубоніть бобёр до білки:
Бобреня́ боїтьса бджілки.

Т. Коломієць

Йшов баранчик з нами в ліс,
На рога́х травичку ніс.
Ми вивчаєм букву «бе»,
й він за нами: «Бе-бе-бе!»

В. Гринько

Розшифруйте слова.

АНБТ

2 3 1 4

РАБТ

2 3 1 4

ГЕБЕМОТ

3 4 1 2 5 6 7

Зробив баран
Собі барабан,
Заліз на піч
Та й гупав всю ніч.
Лиш рано-вранці
Ліг спати баран,
А мишка з'їла
Його барабан.

В. Анатолій

Прочитайте слова.

□ілка

□о□ер

□анан

зе□ра

зу□

ба

ТОН

рабан

бе

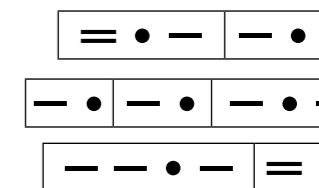
ТОН

рет

бу

КЕТ

зок

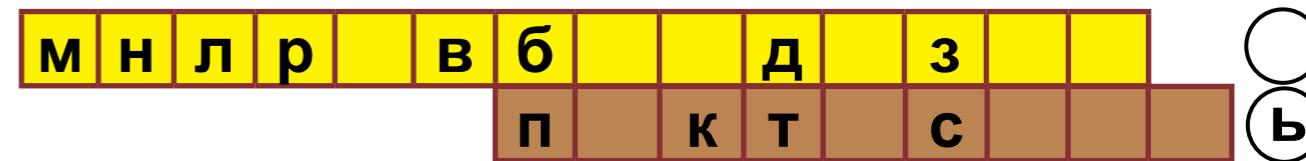
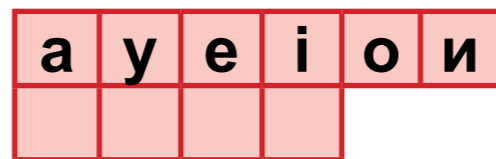

ПОТІШКА

Бо́ром брів бобер до брата
Бо́рошна собі набрати,
Бо бобри́ха й бобреня́та
Будуть бублі виробляти.

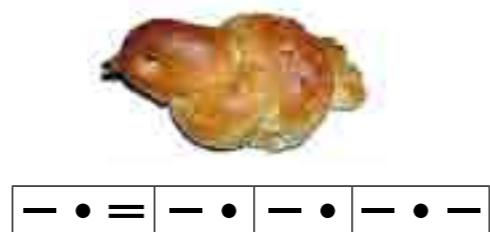
Бабин біб розцвів у дощ,
Буде бабі біб у борщ.

Жайворонки, беріте,
На високу гору йдіте,
Пісеньок гарних співайте,
Весну-красну величайте.
Просіть жита, пшениці,
Всякої пашниці,
Дощика дрібненького,
Сонечка ясненького.

Закличка

У ставку гуськом стоять
Гусенята й гуска,
Гусенята плюскотять,
Гуска носом плюска.

Г. Бойко

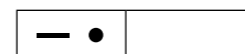
Що ви знаєте про свято зустрічі весни? Розкажіть.

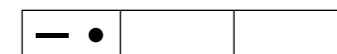
Ранні жайворонки — на теплу весну.
Українське прислів'я

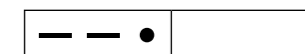
Буква **Г**е якраз така,
Наче шия в **г**усака.
Ге-ге-ге та **г**а-га-га —
Буква **Г**е, як кочерга.
В. Гринько

город
городина
огірок

голова
гора
голка
грак
глухар
гусак

виноград
гвоздика
гриб

НА ГОРОДІ

У баби **Г**алини і діда **Б**огдана велики
город. Вони гарні господарі. На городі гарно
уродила городина. Довкола — круглі гарбузи,
зелені огірки. Там — помідори, капуста,
морква та горо .

Ніс Гриць горіх через поріг.
Став на горіх, упав на поріг.
Гуска з гусаком пливуть,
Діток до берега ведуть.

Ґава ґудзика знайшла
 І на ґанок* принесла.
 Ґедзик** поряд пролетів,
 Диво — ґудзика уздрів.
 Просить ґаву: «Дай мені!»
 Ґава каже: «Ні, ні, ні».
Ж. Вовк-Черемуш

ҐАВА

Кіт облизується ласо:
 Ґава в дзьобі держить м'ясо.
 Ось поклала біля себе,
 А коту того і треба.
 Подивилась ґава вбік —
 Кіт за м'ясо та й утік.
 А малятам смішно стало:
 Ґава ґаву упіймала!

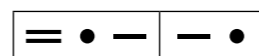

Г. Бойко

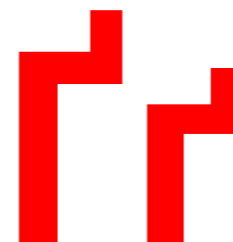

Прочитайте слова. Підберіть слова до звукових моделей.

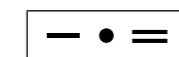
...азета, ...ілка, ...оробець, ...ава, ...олка

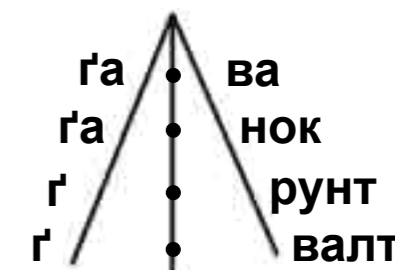
*Ґанок — прибудова перед входом до будинку.
 **Ґедзь — велика муха.

Буква Ґе з ріжком вгорі
 Посмінулась дівторі:
 — Щоб дзвінкішу чули мову,
 Я прийшла в абетку знову.

	а	о	у	и	і
г			гу		
ґ	ґа				
ґн		ґно			
ґр					
ґв					ґві

ПРИГОДА

Ґнатик і Ґалінка гралися на ґанку.
 Раптом із-за винограду вігулькнув гусак і став ґелґотати. Діти ну тікати!

А гусак — за ними. Ґнатик і Ґалинка втекли за аґрус.

Гусак поґелґотав-поґелґотав і повернув назад.

Дві ґави зранку гасали по ґанку.
 Ґави просили на ґанку сніданку.

ШУЛІКА Й ПТАШКА

Що за пташка-невеличка
Сміливо мчить у височині?
— Бережись! — кричить Шуліка.
— Попадешся в кігті мені!

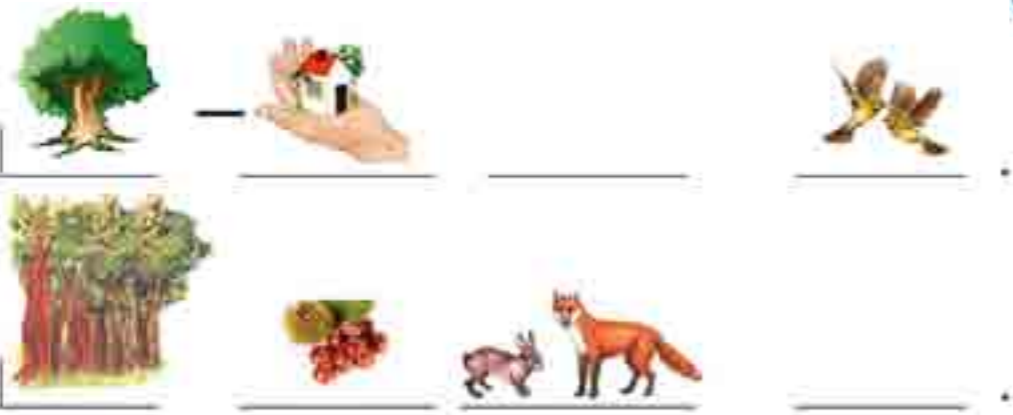

Тільки пташка-невеличка
Полетіла в висоту.
Старий Шуліка обізнався:
Цю пташинку звали... Ту.

Штефан Тудор

Прочитайте речення.

Відгадайте загадку.

Білі овечки по небу блукали,
Впали додолу, у річку попали. ()

Подумайте, чи вмієте ви дружити?
Чи знаєте ви друзів вашої родини?

Чч

Буква «Ч»,
Немов стілець.
Догори лиш ніжки.
Навіть з цифрою чотири,
Буква схожа трішки.

чу́ти
чекáти
ба́чити
мовча́ти

рі́чка
рі́чечка
струмо́чок
поті́чок

ове́чки
вівча́рі
чаба́н
чаба́нка

Розшифруйте слова.

кашча
4 5 3 1 2

сничак
3 4 5 1 2 6

ДВІ ПАРИ ОЧЕЙ

Стеніке одягнув на ніс бабусині окуляри й читає книгу.
— Віддай окуляри, — сказала бабуся, — зір зіпсується.
— Чим я його зіпсую? Ти сама говорила: у кого дві пари очей,
той грамоті гара́зд.
— Хто грамоті гара́зд — у того дві пари очей, — виправила
бабуся.
— Зрозумів? Віддай окуляри й читай абетку.

А. Скобіоале

Допомо́же за́вжди вам,
І птахáм, і дітлахáм.
Він під деревом сидить,
Добрий лікар...

К. Чуковський

...ОД, ...ОРЖ, ...ОГУРТ, ТРАМВА..., ЧА..., ГА ...

Твій ? Якого він кольору? (Він синій.)

А яка? (Вона червона і мокра.)

Твої і ? Який твій ? (Він старий і товстий.)

Йо́сип по гайо́чку йшов,
Білу чайку там знайшо́в.
В неї зламане крило́,
Йо́дом змастимо його.

Підберіть звукові моделі до малюнків.

— • — •

— — • — •

Й й

Ця буква не проста,
Коротка і сердита,
Це тому, що кома
На плечах забита.

В. Кожевников

— • =

□ □

= • =

айка

ГОС З Й

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ: [й'] завжди м'який приголосний звук.

рй
гай
рай

га́й | ка
лі́й | ка
со́й | ка

ко | ро | ва́й
трам | ва́й
ра | йо́н

— • = — •

АЙСТРА

Пер□а квітка айстри виросла з пилінки. А пилінка впала на земл□ із зірки. Вночі у квітнику́ чути □епіт. То айстри розмовл□□ть із зірками.

В народі □і квіти назива□ть зірочками.

КОЛОСОК

Він віріс із зерніночки,
З тоненької билиночки*.
Вітри блакитні віяли,
А хмарки дощик сіяли.

Волóссячко пишається,
На сонці наливається,
І під вітрами буйними
Шумить, шумить воно.

Ой, буде втіха ко́жному,
Хто віростив і ві́ходив
Це золоте зерно́!

В ховрашкá є гáрна хáтка,
Хліб лежítь там на столі.
Хрущ літає біля хáтки,
Йому сві́тять ліхтарі.

Скільки слів можна прочитати.

РО – СА – ЛО – ША – ФА – СОН – ЦЕ – МЕНТ

Продовжіть рядок слів.

Ховрах – хірург – горіх – хвіст – ...

Кричав Архип, Архип охрип.
Не треба Архипу кричати до хрипу.

*Билиночка — стебло трав'янистої рослини.

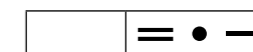
Xx

Плоскогубці розійшлися,
Розсміялись: ха-ха-ха!
Ці веселі плоскогубці,
Схожі з літерою X!

Г

Х

хáта

хаті́на

хаті́нка

хатіно́нька

хо́р

хорі́сти

хорові́й

хорово́д

вхі́д

віхі́д

хо́дити

захо́дити

ПІСЕНЬКА ПРО КОЗЛИКА

— Послухайте, діти, нову пісеньку, — сказала Ольга Трохімівна.
Усі тихо слухали.

— Чи хочете вивчити таку пісеньку? — запитала вчителька.

— Хóчемо! Хóчемо!

А коли діти вівчили, то Ольга Трохімівна сказала:

— Заспівай, Михайлику, за ко́злика. А ти, Віта́лику, — за вóвчика.

І в класі залуна́ла весела пісенька про ко́злика.

Ми йдемо́, ми йдемо́
мо́стом через рі́чку.
Несе́мо, несе́мо
Ко́злику траві́чку!

Родина, рід... Які слова святі!
Вони потрібні кожному в житті.
Бо всі ми з вами гілочкі на дереві,
Що вже стоять вікі.
Це дерево – наш славний родовід.
Це батько, мати, прадід твій і дід.

КОРІННЯ

Стан подивився на старе дерево. Ось у кого є коріння!
— Діду, — сказав він, — а ось у мене немає коріння. А якщо буря?..
Дідусь засміявся.
— Тримайся за мене, — сказав він. — За маму, за тата, за весь свій рід.

За А. Скобіоале

Моя країна на березі Дністра. Я тут народився й расту.
Тут мій будинок, мої рідні тато й мама, бабуся й дідусь. Це моя Батьківщина.

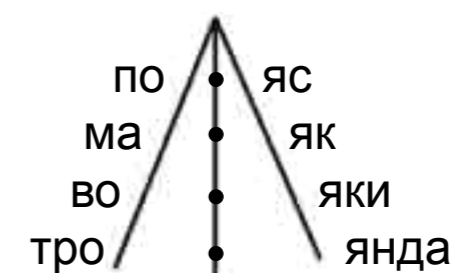
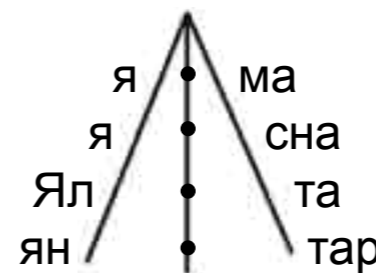
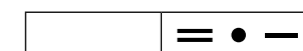
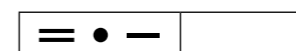
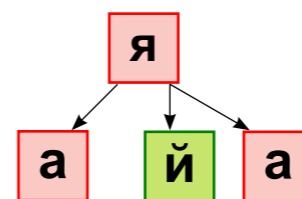
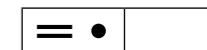

Дерево живе доти, доки живе корінь.
Дерево красне корінням, а людина — родом.

Яя

Якір, яблуко, ягня.
Перша літера в них — Я.
Але гарно знають діти:
Я — остання в алфавіті.

БОЯГУЗ НІКЕ

У ліс прийшов боягуз Ніке,
Потягнувся до суні□і,
Раптом звір із-за ку□а,
Довговухий, без хвоста —
Стриб!
Затремтів боягуз Ніке,
Забув він про суні□і.
І помчав на весь дух —
Ух!..

Є. Тарлапан (Переклад В. Данька)

На ялинці сидів дятел,
Він ялинку конопатив.
А лисиця походжала,
Яблуками смакувала.

А. Зеленська

Зберіть слова. Скільки у вас вийшло слів.

кір во го да рох а

Розгадайте ребуси.

ряд ка 7я ча да

ЯБЛУКО

За віконцем
Ясне сонце.
Я у сад піду,
І бабусі, —
спроможуся, —
Яблуко знайду.
Яснобо́ке,
Повне соку, —
Хай бабуся з`їсть,
І надвечір,
Біля пє́чі,
Казку розповість.

Н. Бойко

а	у	е	і	о	и
я					

--	--	--

На сторінку «Букваря»
З моря вийшла буква Я
І на якір гордо стала.
Я слова свої збрала.
Покажіть свої знання
І назвіть слова на Я.

--	--	--

Розгадайте ребуси.

100ляр Пі100лет

СВІТЛО МАЯКА

Яків Петрович — капітан теплохода «Мрія». Далеко в морі він водить свій корабель. З берега йому світить яскравий маяк*.

Сьогодні теплохід «Мрія» прибуде до Ялти.

Корабель прийдуть зустрічати мама, Андрійко і мала Ясочка. Яся здалеку побачить корабель.

Якось Яків сіяв мак
Так-сяк, абіяк.
Визрів ярий Яків мак,
Та щось коле, як їжак.

* Маяк — башта з сигнальним джерелом світла.

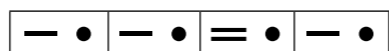
м	н	л	р	й	в	б	г	г	д	з									
						п	х	к	т	с	ч								

○
○

На пеньочку жук сидить
І тихенько буркотить:
Жученят малих навчає,
Їм казки розповідає.
Та малі лишє регочуть
І давно літати хочуть.

А. Валевський

ЖОЛУДЬ

- Гайда в ліс! Найдємо жолудь!
- А навіщо?
- Щоб над ставом посадити.
- А навіщо?
- Щоб там дуб високий виріс.
- А навіщо?
- Щоб гніздо звилá синичка.
- А навіщо?
- Щоб зрослі́ у нім пташа́та.
- А навіщо?
- Щоб зраненьку щебетáти.
- А навіщо?
- Щоб зі сну тебе збуді́ти.
- А навіщо?
- Щоб гайну́ли ми до лісу.
- А навіщо?
- Щоб знайти під дубом жолудь...

В. Лучук

Ж ж

Буква «**Ж**» — неначе **ж**ук,
Що потрапив нам до рук.
Хоч листочків «**Ж**» не їсть
Та кінцівок має шість.

Назвіть тварин та знайдіть у цих назвах звук [ж].

Чітко вимовляйте звук [ж] в словах.

НОГИ – НІЖКИ

СМУГИ – СМУЖКИ

ЛОЖКА

РОГИ – РІЖКИ

ДУГИ – ДУЖКИ

СТЕЖКА

Вставте **ЖИ** або **ЖІ**.

О...НА, ...НКА, БІ...МО, ...ТО, СЛУ...МО

ВАСИЛЬКОВІ КНИЖКИ

Василько дуже л[□]бить читати книжки. У нього своя бібліотека. Хлопчик зна[□], [□]о читати треба багато. Життя без книжок — це весна без квітів. А ви чита[□]те книжки?

Моржі лежа́ть, моржа́т сторожа́ть.

Моржі прибере́жні — сторожі обере́жні.

Бо в сніжнім безме́жжі — стежки́ ведме́жі.

Світлофóр потрібен всім:
І дорослим, і малим.
Друзі, він багато може, —
Пішоходам допоможе
Він дорогу перейти
Без лихих пригод в путі.
Блімне лиш червóним óком —
Нас застерігає стрóго,
Що не мóжна крокувати,
Необхідно почека́ти.
А засвітиться зелéне:
І для тебе, і для мене
Шлях відкритий, можна йти,
Дуже раді я і ти.

Розгадайте ребуси.

лка
на

40А

100ВП

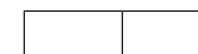
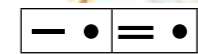
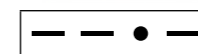

Каже братик Тимо́шу:
— Хо́чеш, букву напи́шú?
Три стовпці, внизу — межа́,
Це для тебе буква **Ш**!

Е. Зарембо

Ж

Ш

	а	о	у	и	і
ш	ша				
шк			шку		
шт					
шн					
шл		шлу			шлі

ХОРОША ГРА

Хлопчики з двох сусідніх дворів вирішили пограти в хокей. Вони створили команди «Сóкіл» і «Бура́н». А яка ж команда сильніша?

І ось гра розпочáлася. Швидко мчать по льоду ковзані. Удар! І перша шайба — у ворóтах «Сóкола». Шумлять уболівáльники.

— Сашко́! Не підведі́ наш двір! — крича́ть дівча́тка капіта́ну.

І знову шайба! Усьóго під час гри забили аж шість шайб. Загальний рахунок у грі — 3 : 3.

— Хороша була гра, — сказав тренер-старшокла́сник.

ШАРФИК

Йшов по лісі я. Боявся...
 Мені шарфик чийсь попався.
 Зразу ліс не страшнім став.
 — Чий це шарф мені попав?

Г. Вієру

Шпак шипить шпачисі гнівно:
 — Шершень залетів в шпаківню!
 Швидше шибеника гнати,
 Шпаченят обороняти!

— • — — • = — — • — — — • = • — = •

Прочитайте слова, знайдіть ті, які можна читати навпаки.

шум – сум	око	шпак
каша – каса	зараз	шторм
кішка – кіска	Алла	школа
мішка – міска	дід	шкатулка

ШИПШИНА

По дорозі зі школи Тиміш і Сашко помітили розкішну шипшину. Червоні стиглі плоди виблискували на сонечку, вабили зір. Вони ніби просили: «Зірвіть нас!»

— Нарвемо шипшини! — запропонував Тиміш. — У шипшини багато вітамінів.

Першим підбіг до шипшини Сашко.

— Ого, скільки шпичок*! Ні, Тімку, спочатку віднесемо наші речі, візьмемо кошики і старенькі рукавички, аби руки не поколоти. А потім вернемось.

— Пішли?

* Шпичка — колючка деяких рослин.

Назвіть рослини та плоди:

У Григораша дідусь — водій маршрутного таксі.
 — Дідусю, які машини були раніше?
 — Перша машина була паровою. На ній стояв бак, туди наливали воду. Потім розводили в топці* вогонь, який грів воду, вода кипіла, і пара рухала мотор.

Їздили перші машини дуже повільно.

Адже вони возили на собі величезний бак, топку із цегли, запас дров і води.

— А скільки чоловік возила така машина, — запитав Григораш.

— Водій і пасажир. Потім винайшли бензиновий двигун.

*Топка — пристрій в печі для спалювання твердого, рідкого чи газоподібного палива.

а	у	е	і	о	и
я					

м	н	л	р	й	в	б	г	г	д	ж	з		
						п	х	к	т	ш	с	ч	

○
 ○
 Ъ

_____ .
_____ .

РІДНИЙ КРАЙ

Де у світі кращі гóри,
Де таке повітря свіже,
Де шумлять так гарно бóри,
І хвилює спіле збіжжя?

Де ясніше со́нце сві́тить,
Де гарніше зóрі ся́ють,
Де ж миліше пахну́ть кві́ти,
Як у наші́м лю́бім кра́ї?

М. Підгірянка

Розшифруйте слова. Розгадайте ребус.

шати шкода кранаї чажіко
3 4 1 2 3 4 2 1 5 1 2 3 5 6 4 4 3 2 1 6 5

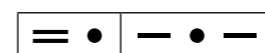

Утворіть з букв слова.

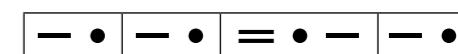
іЛот — літо лаШко — ...
оеМр — ... тикВі — ...

Ї — це борщик, хліб, салат,
Торт, цукерки, мармелад,
Стигла грушка, рибка свіжа —
Буква **ї** — це наша ...

їжак
[й і ж а к]

сироїжка
[с и р о ї ж к а]

_____ .

украї́нець
украї́нка
украї́нці
украї́нська мова

ЇЖА́ЧА ХАТА

Па́дав, па́дав сніг лапа́тий —
Завали́в їжа́чу хату,
А зайча́та прибіга́ли,
Сніг лапа́тий відкида́ли,
Пра□□ва́ли □і́лий день,
Відкопа́ли старі́й пень.

О. Січкара

ЦУКЕРКА

Це було влітку. На городі зацвіла картопля, буйно зеленіли буряки та морква, по тину поплелася квасоля.

Одного разу сюди потрапила Цукерка. У яскравому вбранні вона пробиралася крізь густу зелень.

Тут обізвалася Цибуля:

— Вітаю тебе, Цукерочко, на рідній землі!

— Дяку за вітання. Цікаво, чому цей горід ти називаєш для мене рідною землею?

— Цукор, бо в тобі, — від Цукрового Буряка. Цукровий Буряк і Цукор — твої родичі.

Це зацікавило Цукерку, і вона запитала в Цукрового Буряка:

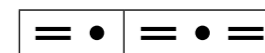
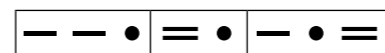
— Це правда, бо ми родичі?

— Цілком, — сказав Буряк.

— Хто цурається свого роду, той астя не має.

Підберіть звукові моделі до малюнків.

стояли
поличці

полюють
залізуть

набридло
привчатися

СЛУХНЯНІ КАПЦІ

Андрійкові капці завжди десь бігали. А татові й мамині стояли на поличці. Андрійкові капці то полюють на kota під диваном, то залізуть на книжкову шафу по м'яч. А часом — лівий піде на балкон, а правий — на кухню.

Якось татовим капцям це набридло:

— Послухайте, діти, — сказали вони Андрійковим капцям, — ви вже не маленькі. Досить бешкетувати. Пора привчатися до порядку.

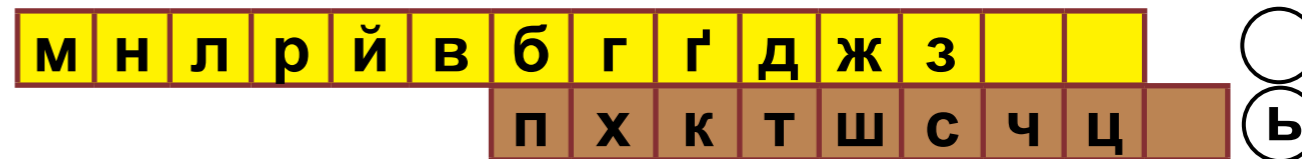
І Андрійкові капці одразу стали привчатися до порядку. Навіть кіт Маркіз здивувався.

За Г. Манівою

Розкажіть за малюнком, у якій послідовності губилися Андрійкові капці. Якими вони були спочатку? Якими стали потім?

Яких родичів зустріла Цукерка на городі? Прочитайте слова, у яких є звук [ц]. Перекажіть розмову Цибулі й Цукерки.

Уві сні всміхалась киця.
Киці, бач, криниця сниться.
Не з водою, а така,
Де по вінця молока.

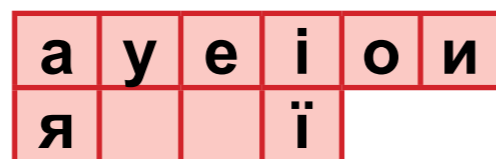
[к и ц' а]

ЗАГАДКА

Повен хлівець білих овець,
А за ними — баранець.

(З .. и і я .. к)

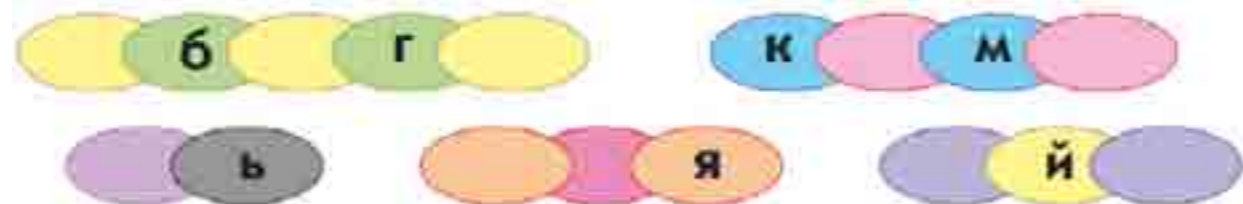
Вітер в м'орі повіва□
І кораблик підганя□;
Він біжить по бурунах
На роздутих парусах...

Вітер весело шумить,
Корабель собі летить...
Мимо острова Буяна
В царство славного Салтана...

О. Пушкін
(Переклад Н. Забіли)

 Які літери-сусідки загубились? Відновіть ланцюжок.

Юра ловить рибу ловко,
Скоро мовить скоромовку:
Юлик з Юриком — юннати.
Юрик з Юликом — два брати.

Ю ю

Юнга — юний мариніст,
До малюнків має хист.
Юний юнга змалював
Сонце, море й пароплав.

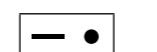
юнга

[й'унга]

верблюд

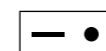
[вербл'уд]

ну

ту

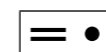
су

ун

ут

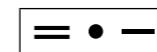
ус

ню

тю

сю

юн

ют

юс

Лесик приїхав до дідуся й бабусі. Друзі подарували йому капелюха. Лесик натягнув його на голову. І раптом від нього все заховалося... Довкола залунав регіт. Лесик образився.

Лесику, не ображайся, — каже дідусь, — бо маєш справжню шапку-невидімку.

За Яремою Гояном

ЗА □УЧИМ ВЕЛІННЯМ (Російська народна казка)

Був собі старій чоловік. І було в нього три сині: двое розумних, а третій — Омелько-дурник.

Ті браті працюють, а Омелько цілісінький день лежить на печі, знати нічого не хоче. Одного разу браті поїхали на базар, а невістки й кажуть:

— Піди, Омельку, по во́ду.

А він їм з печі:

— Не хо́чу.

— Піди, Омельку, бо як повернуться браті з базару, гостинців тобі не привезуть.

— Ну, гара́зд.

Зліз Омелько з печі, взувся, вдягся, взяв відра та сокіру й пішов до річки...

Переклад Н. Забіли

Прочитайте казку далі. Перекажіть її за малюнками.

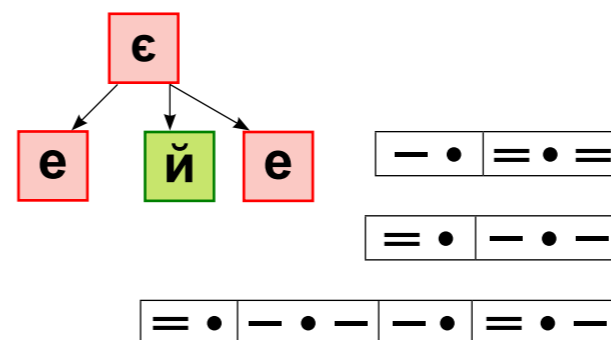

Є є

Місяць, наче буква С,
Придивляється з небес.
Посміхнувся до Славка,
Показавши язика.
Хлопчик крейду дістає
І малює букву Є.

І. Січовик

[e]	нЄ	тЄ	сЄ	лЄ	
[йе]	Єн	Єт	Єс	Єл	уЄ

СМІШИНКА-ВЕСЕЛИНКА

Що ворона поробляє —
Третій день казки читає.
І каркоче тишком-нишком:
«Це якась погана книжка!
Все про вівка, про лисицю,
Про кота, про рукавицю,
Навіть є про жабу трошки,
Є ще про Котигорошка,
І про змія, що літає...
Лиш про мене тут немає».

Г. Літневський

ДОЩ

Дощик, дощик, дощ лапатий.
Всіх примушує тікати.
Дощик, дощик, тепла злива...
Не сховалась тільки нива.

Та зозуля намокає.
Бо гнізда вона не має.
Та дівча стоїть, регоче —
Вирости великим хоче!

*Г. Вієру
(Переклад П. Засенка)*

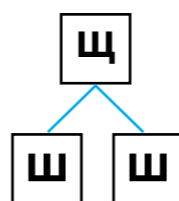

Щ щ

Ти, **щ**еня, таке красиве,
Та чому таке лякливе?
Я боюся — у дворі
Дуже жалять комарі.

*Г. Вієру
(Переклад П. Засенка)*

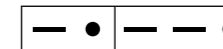
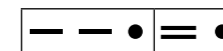
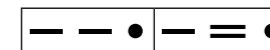
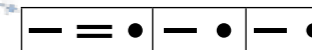
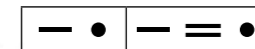
Слова читайте, пари складайте.
Знайдіть кожному слову другого стовпчика його модель.

ліс

цуценя
обценьки
хащі
діра

щілина

пуца
щеня
щипці
кущі

Щиглі в кущах пищали,
Щоранку сповіщали:
«В кущах вітрище свище,
Гуляє морозище».

Відновіть межі слів.

Морозщипаєнісіщоки.

 Порівняйте, як звучать слова і як вони записані.

пу	➤	ща – вель	ка	➤	ша	←	фа
гу			ми				хи
пло			ло				пка

На подвір'ї зелен ку**щ**.
Над ку**щ**ем літає хру**щ**.
Ми прибігли до ку**щ**а —
Над ку**щ**ем нема хру**щ**а.

 Закінчіть історію про кумедне щеня.

Одного разу щеня на сонечку задріма́ло.
Йому приснився сон. Уві сні Стрілка стягну́ла для щеня́тка смачну кісточку.

Тільки щеня хотіло кісточку погризти, як

 Зберіть слова.

— — • ка		ща
щи — • =		щі
ха — — •		голь
— = • чки		що
бор — — • —		ще
— — • ня		щик

 Поспішайте, та не помиліться. Продовжіть ланцюжок слів.

Лящ – щит – тріщина –

а	у	е	і	о	и
я	ю	є	ї		

 Закінчіть історію про кумедне щеня.

Це руде щеня — нашої Стрілки сині́к.
Дуже подобається йому маму в будці очікувати.

Будка для щеняти —

 Закінчіть історію про кумедне щеня.

Одного разу щеня у садочку зустріло їжака. Стало розглядати незнайому істоту. Їжачок розпустив голки й поколов цуценя. Щеня заскі́гло й побігло до мами. Стрілка пожаліла сині́чка, лапку облизала й сказала:

— Умі́й друзі́в вибирати таких,

Вам сподобалося щеня? Яким ви його уявляєте? Опишіть його. Хто на малюнку найбільше підходить до вашого опису?

Складіть із цих невеликих історій велику розповідь про щеня і його маму.

м	н	л	р	й	в	б	г	г	д	ж	з		
						п	х	к	т	ш	с	ч	ц

щ
ь

ТІСНИЙ СОН

Африканський дужий слон
про футбол дивився сон:
переглянути хотів
гру за участю слонів.

Хоч дрімав кремезний* слон,
був тісний у нього сон,
що заледве умістив
пів команди зі слонів...

Л. Вознюк

ЖАРТ

Побачивши в зоопарку жирафа, малий Федько сказав:
— От добре, що я на неї не схожий. А то чого? — здивувалася

Софійка.

— Еге, довелося б щодня мити таку довгу шию!

Розшифруйте слова.

п о р т ф е л ь — _____, _____
1 2 3 4 5 6 7 8 4234 523678

Фазан ходить в очереті
В фіолетовім береті.
А в гнізді співає тихо
Фазанятам фазаніха.

В. Дзюба

*Кремезний — тобто великий.

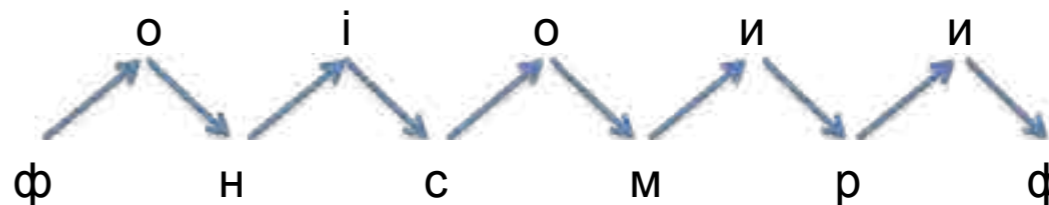
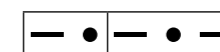
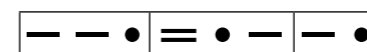
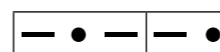

Ф ф

Буква еф взялася в боки —
Одягла мерщій вінок,
Лиш почує десь музики,
То найперша йде в танок.

Підберіть звукові моделі до малюнків.

футбол
фініш
фабрика

футболіст
фонтан
фазан

фінал
факел
фея

Розшифруйте слова.

р б а ф а
3 4 5 1 2

р у к ф т и
2 3 4 1 5 6

ЗАГА́ДКА

Фіолетові фіранки
у світлиці та на ганку.
Фіолетові малята
весну люблять зустрічати.

ЗАБУДЬКУВАТИЙ ФУНТИК

А може, у лісі? Білочка не знає, а колючий їжачок тільки фіркнув: ф-р-р-р! Його краще не займати. Побіжу́ до ставка. Може, качки знають? А качки — шубовсть у воду! А лебедя і сам боюся!

Він так засичав: с-с-с-с!

І куди я міг її заховати? А-а-а! Пригадав!
Мчу до парника і з усіх сил розгрібаю землю.
Ось вона, моя кісточка. Фу-у-у, стомівся.

За Е. Майнاردус

Кого зустрів Фунтик?

Спостерігайте за вимовою перших звуків.
Знайдіть слово до звукових моделей.

фарба
фартух
фарфор
фрукти

хвоя
хвиля
хвастун
хвіртка

— — • = •

— • — — • —

— • — — •

Зберіть і прочитайте слова.
ф м і ган ло ф ат н он
ф кл і а а

а	у	е	і	о	и
я	ю	є	ї		

ФАЗАНИ

... Одно́го разу прийшов із лісу дідусь та й каже:
— Павлику, а я фазана́ бачив.
— Де ти, діду, фазана́ бачив?
— У нашому лісі!

— Якого фазана́?

— Такого, як ото ми з тобою бачили в зоологічному парку.

— Із отаким червоним хвостом? З отакім великим, що отак аж дугою загинається?

— З таким самим! Фазанів, Павлику, привезли у наш ліс аж із далекого Казахста́ну! Привезли й пустили в нас! Тепер вони у нас плодітяться.

— Дідусю, візьми мене, будь ласка, в ліс фазанів полювати!

Дідусь якимось так загадково посміхнувся та й каже:

— Добре, Павлику! Вза́втра підемо в ліс до фазанів...

Дуже рано прокинувся Павлик...

— Ну, я вже готовий, дідусю! Бери рушницю, та й підемо!...

— Ні, Павлику, ми сьогодні рушниці не братимемо!...

А під повіткою дідусь за́рані заготував кілька сно́пів з ячменю, невимо́лочених, із зерном.

От з якими «рушні́цями» полюватимемо фазанів ми з тобою, Павлику!

За Остапом Вишнею

Утворіть нові слова .
фрукти — кути —

м	н	л	р	й	в	б	г	г	д	ж	з			щ	
						п	х	к	т	ш	с	ч	ц	ф	ь

ДЗВІНОЧКИ

Дзень-дзелень! —
дзвенять дзвіночки.
Дзень-дзелень!
Дзень-дзелень!
Дзвін дзвенить дзвінком
струмочком цілий день:
Дзень-дзелень!

А. Загрудний

ЛІСОВИЙ МАЙСТЕР

— Стук! Стук! — чути дзвінку́ дятлову пісню.
— Що ти робиш, дятле? — запитує сойка.
— Нове дупло видзьобую. Гарна, затишна хатка буде.
— А стару́ ж кому зали́шив?
— Іншим пташкам. Вони таких міцних дзьобів не мають. Нехай живуть, шкідливих комах знищують.

І всі дерева в лісі оберігають.

За Ю. Старостенком

Розкажіть, для кого дятел залишив старе дупло?

Здорове дерево дятел не довбає.

Дз

Дзьобнув хлібця горобець, —
Дзьоб обтер об стовбурець.
Барабольки подзьобав, —
По бруківці пострибав.

Г. Бойко

[дз]

дзи

— •

[дз']

дзі

= •

дзвінок
дзвінкий
дзвенить
дзвонити

ґудзик
ґедзь
дзеркало
кукурудза

дзиґа
дзиґар
дзиґлик
дзюркіт

КУКУРУДЗА

Кукурудза — корисна рослина. З неї виробляють борошно, крупи, крохмаль. З кукурудзи виходить гарний сілос для тварин. Варені качани кукурудзи дуже смачні. Їх люблять їсти діти і дорослі.

дзьоб

дзьобатий

дзьобати

Прочитайте і порівняйте вимову приголосних звуків.

ца	цо	цу	це	ци	ці	цьо
за	зо	зу	зе	зи	зі	зьо
дза	дзо	дзу	дзе	дзи	ді	дзьо

ДЕ ЧИЙ ДЗЬОБ?

Складіть речення про цих птахів за схемою: | — — — — |.

ГУДЗИК

У Тані відірвався гудзик. І Таня довгенько пришивала його до фартушка.

— А скажіть мені, бабусю, — запитала вона, — чи всі хлопчики й дівчатка вміють пришивати свої гудзики?

— Ось цього я, правду кажучи, не знаю, Танечко. Відривати гудзики вміють і хлопчики, і дівчатка. А от пришивати доводиться найбільше бабусям.

— Он воно що, — невдоволено сказала Таня. — А ви змушуєте мене пришивати гудзики, наче ви не бабуся.

В. Осєєва (Переклад А. Купрієнка.)

Відтворіть діалог бабусі й онучки.

Підготуйте опис лісових дзвіночків.

опис лісових

а	у	е	і	о	и
я	ю	є	ї		

Встановіть межі речень.

Дзюрчить підземний струмок.
Задзвонив синенький дзвоник на стеблі.
Поскакав зелений коник по землі.

У КОГО ДЗЬОБ КРАЩИЙ?

Зібралися птахи на пташину раду та й почали сперечатися: у кого дзьоб кращий.

— У мене найкращий, — дзвінко вигукнув хвалько-горобець.

— А у мене найдовший, — поважно промовив дзьобатий журавель.

— Міцнішого від мого дзьоба немає в жодного птаха, — гордо відповів могутній орел.

Тільки скромний дятел промовчав.

Поки його пернаті друзі сперечалися, він врятував старого дуба від шкідників.

Доберіть з тексту слова до звукових моделей.

= • — • —	— • — • — • =	• — • —
-----------	---------------	---------

Дзвоник кличе нас до школи,
А дзвіночки кличуть в поле.

м	н	л	р	й	в	б	г	г	д	ж	з	дз	щ		
						п	х	к	т	ш	с	ч	ц	ф	ь

Я ЛЮБЛЮ У ЛУЗІ КВІТИ

Я люблю у лузі квіти,
Де гудуть весь день джмелі,
І метелик носить літо
На маленькому крилі.

Гріє сонечко гаряче
Чисте дзеркало води.
І зелений коник скаче,
Сам не відає куди.

Г. Чубач

Знайдіть у вірші слова *джмелі, дзеркало, коник, вітер*.
Прочитайте з ними речення.
Розкажіть, у які ігри ви любите грати влітку на вулиці.

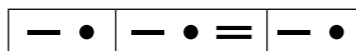
Летіла бджілка за медком.
Сіла на квітки з пилком.
В ту пору джміль ласував,
Бджілку радісно вітав.

Визначте за схемою відповідь до загадки.

ЗАГАДКА

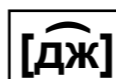
З-під землі біжить водичка,
Але це не струмічок, не озерце,
І не річка, а цілюще

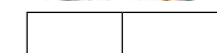
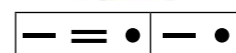
ДЖ

Женя з бджілями не дружив —
Завжди Женя бджіл дражнив.
Женю бджоли не жаліли —
Та дражнила нажалили!

джи - •

ходжу́
сиджу́
воджу́
раджу́

джерелó
джем
джигу́н
бджола́

бджілка
бджоли́ний
джміль
джмели́ний

ДЖЕРЕЛЬЦЕ

На узліссі дзюрко́че веселе джерельце́. Вода в ньому
чіста, холодна, дзерка́льна.

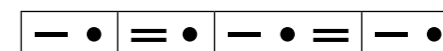
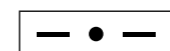
І могутній дуб своїм корінням п'є
воду, і розкішна липа, і лісові трави.
А тендітна берізонька схили́лась над
джерельце́м, мов над дзе́ркалом.

Усіх частує джерельце смачною
водичкою.

Підберіть назви дерев з тексту до звукових моделей.

Прочитайте і порівняйте вимову приголосних звуків.

за	зо	зу	зи	зе	зі
жа	жо	жу	жи	же	жі
джа	джо	джу	джи	дже	джі

ДЖМІЛЬ

Як дзвінок задзеленчіть,
Дзвінко джмелик задзижчіть.
Гедзь із джмеликом летить,
Бджолам весело кричить:
Бджоли, бджоли, бджоленята,
вилітайте погуляти!

Н. Забіла

Що заважало бджілці добре спати у дзвіночку? Складіть звукові моделі до слів: *дзвінок, джмелик, бджоленята*.

Складіть діалог між джмеликом і бджілкою.

Знайдіть сховані букви. З одним словом складіть речення.

БД...О...А **ДЗ...Р...А...О** **Д...М...Л...**

Дзижчить під житом жвавий жук,
бо жовтий він вдягнув кожух.
Джміль ромашці щось на вушко
проджмелів і полетів.

а	у	е	і	о	и
я	ю	є	ї		

БДЖІЛКА

Віручив **Васі́лько** з біди бджілку.

Вона хотіла напитися і впала в бочку з водою. **Васі́лько** кинув на воду листі́чок. Вилізла на нього бджілка, обсушила свої крильця́та і полетіла.

Поклі́кала мама **Васі́лька** вечеря́ти. Поставила на стіл молоко, мед, хліба

нарізала. Їсть **Васі́лько**, а мама й каже:

— Це меду тобі назбирала бджілка, яку ти врятував.
— Одна бджілка — і стільки меду, — здивувався **Васі́лько**.
А вона всім бджілкам розповіла́, ось вони й постара́лися.
Добра звістка швидко по світу лі́не.

В. Дуб

Розкажіть, як Василько врятував бджілку? Відтворіть розмову між мамою і сином.

Піднімає джміль фіранку,
Каже: — Доброго вам ранку!
Як вам, бджілко, ночувалось?
Чи дощу не почувалось?

Л. Костенко

Вивчіть вірш напам'ять.

м	н	л	р	й	в	б	г	ґ	д	ж	з	дж	дз	щ	
						п	х	к	т	ш	с	ч	ц	ф	ь

На подвір'ї зріс бур'ян,
За вікном хропе Дем'ян —
По обідній, по годині
Спить хлоп'як в м'якій перині...
Хто не йде, нехай погляне —
Вже бур'ян від храпу в'яне!..

П. Залевський

_____.

міжгір'я*
п'ятниця

надвечір'я
сузір'я

в'яз
сім'я

— = •

= • — = •

В п'ятницю, у надвечір'я,
як туманцем потягло,
сонце плавно у міжгір'я
спочивати попливло.
На подвір'ячку, під в'язом,
вся зібралася сім'я:
відпочить, побути разом
та послухать солов'я.
Вечоріє. На подвір'ї
вся сім'я рядком сидить.
Перше впливло сузір'я,
вабить, манить і мигтить.

Н. Красоткіна

*Міжгір'я — місце, простір між горами.

(апостроф)

Я такий же, як знак розділовий,
І відомий шкільній дівторі.
Та в словах української мови
Я пишуся не вниз, а вгорі.
Я є у словах п'ять, п'ятірка і п'ята,
А також у слові м'ята.

Д. Білоус

б'ю

п'ю

в'ю

м'я

ф'я

р'я

ім'я

б'ють

б'є

солов'ї

м'який

дерев'яний

хлоп'я

подвір'я

зоря

рясно

буря

духмяний

Складіть звукові моделі до малюнків.

м'ята

солов'ї

п'ятірка

□ □

— • — • — = •

ЗАГАДКА

Б'ють мене старі й малі
І в повітрі, й на землі,
Та від цього не вмираю,
Тільки весело стрибаю.

□

ХОМ'ЯЧОК

Купила бабуся внукам хом'яка. Біленька м'яка шерсть, червоні оченята. Ротик — наче бантик. І такий уже спритний. Діти назвали його Хомкою.

Гриз він сухарі, моркву, бурячок.

Щоки в нього роздувалися. З'їдав усе і кудись зникав.

Одного разу Мар'ян хотів узяти свої гумові чобітки. А там — чималий запас їжі. Замість нірки Хомка чобіток пристосував.

Розгадайте кросворди.

СТА **К**

100 Ю

ДЕВ'ЯТЬ КВОЧЧИНИХ ДІТОК

Водить квочка

По садочку

Шість дочок і три синочки -

Дев'ять квоччиних діток

Йдуть за нею на ставок.

Вісім ходять по травиці,

А дев'яте — до водиці,

Скік — у воду! Й через став

Поплило собі уплав...

І не треба дивувати,

Що таке воно, дев'яте,

Бо дев'яте дитинча —

Не курчатко,

А кача!

Н. Забіла

Узявсь Дем'ян навчати кішку:

— Ось комп'ютер, а ось мишка...

Як не мружить очі кішка,

Та ніде не бачить мишки.

М Н Л Р Й В Б Г Г Д Ж З ДЖ ДЗ Щ
П Х К Т Ш С Ч Ц Ф Ъ

Яка шерсть у хом'яка? Що любив гризти хом'ячок?

Розшифруйте ребуси.

3 БУНА

СЛО

100 ЛИЦЯ

Гра «Доберіть склад».

гру-

ластів-

бере-

гол-

по-

морк-

коро-

бан-

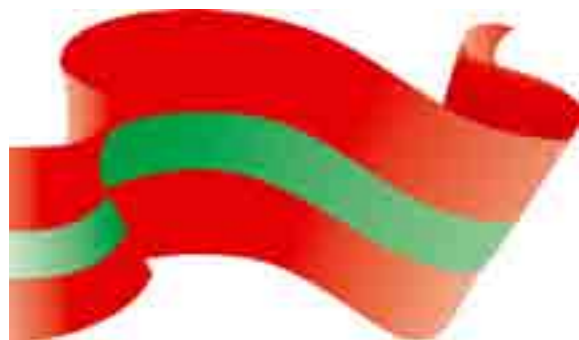
оченя-

Перепілка — гарна птиця,
Та хлоп'ят вона боїться,
Бо хлоп'ята беруть гілку
І лякають перепілку.
Не потрібно так лякати,
В неї п'ять перепелят.

а у е і о и
я ю є ї

Прапорець, що я тримаю,
Для мене єдиний.
Прапорець цей, що я маю, —
символ Батьківщини.

М. Хоросницька

Прапори народилися на морському флоті*. Потім з'явилися державні прапори.

Здавніх часів прапор — символ держави**. Він відображає історію країни й культуру народу. Державний прапор прийнято поважати. Зневага до прапора — це зневага до держави, народу, його історії та культури.

ЗАГАДКА

Через море-океан,
В сильний шторм чи ураган
Впевнено вперед прямує,
А на ньому люд мандрує.

* Флот — сукупність суден.

** Держава — країна.

Яке завдання вас чекає?

КОРАБЛИК

Хоч у Гриця безліч справ, —
Він кораблик збудував
Ще й вітрила почепив,
Щоб по озеру поплив.
Взяв рогатого жука
І малого павука,
Двох метеликів піймав —
Всіх в каюту посаджав.
Корабель гостей повіз
Аж на пляж за верболіз.

Д. Мегелик

Складіть нові слова.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Б І Б Л І О Т Е К А

123

4576

957

7546

АЛФАЇТ

АЛФАЇТ — від перших слів латинського алфавіту **АЛЬФА** і **БЕТА**.

АЇБУКА — від давніх назв букв **АЇ** і **БУКИ**.

АБЕЇКА — від назв букв **А** та **Б**.

В українському алфавіті **33** букви.

КАЗКА ПРО АЛФАЇТ

Раніше всі букви жили в різних будиночках так, як їм хочеться, без усякого порядку. Це було важко для людей, адже у букв не було своєї постійної адреси.

Тоді люди вирішили розселити літери по порядку й побудувати кожній букві свій будинок.

Вони довго думали, з якої букви почати. Потім вирішили, що першою треба поселити ту букву, якою починають розмовляти діти. Цією буквою виявилася буква **А**.

Вона отримала свій будинок. Усі букви побачили, який він зручний. Вони теж попросили побудувати їм будиночки й вишикувались одна за одною. Буква **Я** бігала й голосно кричала, що їй потрібно першій побудувати будинок, бо вона найкраща. Тоді люди і букви порадилися й вирішили такій хвастливій літері побудувати будинок в останню чергу.

Так вийшло ціле місто для букв, яке назвали **АЛФАЇТОМ**. У ньому літери живуть дружно разом. У кожній букві є свій будинок і своє місце.

АБЕЇКА

АБВ — мишка у норі живе;

ГГД — по дорозі пес іде;

ЕЄЖ — коник весело ірже;

ЗИИ — повзе ящірка в траві;

ЇЙК — ворон каркнув на жука;

ЛМН — серед жаб і я спортсмен;

ОПР — вгору кіт хвоста задер;

СТУ — щохвилини я расту;

ФХЦ — посадив я деревце;

Ь (м'який знак) — рак вщипне, то буде знак;

ЮЯ — абетка вся від А до Я.

ЯК РОСТЕШ, ЧИТАЧУ?

Читаю друзям

Читаю сам

Читаю з
дорослими

Кількість слів за хвилину

Осінь	30
Час. Дні тижня. Місяці року	32
Кольори. Слова — назви ознак	34
Тварини бувають дикі та свійські	36
Птахи — наші пернаті друзі	38
Рослини — квіти, дерева й кущі	40
Рослини — овочі, фрукти, ягоди	42
Взуття	44
Одяг. Національний одяг	46
Дім. Квартира. Меблі	48
Посуд. Продукти харчування	50
Аа	52
Уу	56
Оо	60
и	64
Мм	68
Іі	72
Нн	76
Вв	80
Лл	84
Сс	88

Кк	92
Пп	94
Рр	100
Тт	104
Ее	108
Дд	112
Зз	116
ь	120
Бб	124
Гг	128
Ґґ	132
Чч	136
Йй	140
Хх	144
Яя	148
Жж	152
Шш	156
Її	160
Цц	164
Юю	168
Єє	172

Щщ	176
Фф	180
Дз	184
Дж	188
Апостроф	192
Повторення вивченого	196
Алфавіт	198
Як ростеш, читачу?	201

Навчальне видання

Лозан Тетяна Андріївна, **Мошняга** Інна Василівна

НАША АБЕТКА

**Підручник для 1 класу
загальноосвітніх шкіл**

Редактор	<i>Т.А. Лозан</i>
Коректор	<i>І.В. Мошняга</i>
Виготовлення оригінал-макета	<i>Н.В. Надькіна</i>

Підписано до друку 10.08.15 г. Формат 84x108/16.

Умовн. друк. арк. 21,84. Тираж 80 екз. Замовлення № .
ДОЗ ДПО «ІРОіПК». 3300, м. Тирасполь, вул. Каховська, 17.

Міністерство регіонального розвитку, транспорту та зв'язку ПМР
ДУВПП «Бендерська друкарня „Поліграфіст”»